Қишлоқ ҳақиқати

1995 йил 28 апрель ЖУМА
№ 17 (5.641)
сотувда эркин нархда

Ўзбекистон Республикаси ижтимоий-сиёсий газетаси • 1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ҒЎЗА ПАРВАРИШИ — МУҲИМ ЮМУШ

ДУРКУН НИҲОЛЛАР

Бекобод тумани деҳқонлари чигит экишни пойтахт вилоятида биринчилардан бўлиб ниҳоясига етказган эдилар. Ўз вақтида қадалган барака уруғи ялпи майдонларда ернинг табиий намига бир текис ундириб олинди. Айни кунларда туман хўжаликларида ғўза қатор ораларига биринчи агротехник ишлов бериш жадал суръатларда олиб борилмоқда. Ҳозирга қадар 17 минг гектар майдондаги ғўза ниҳоллари тўлиқ культивациядан чиқай деб қолди.

— Биринчи ишлов — кузги мўл ҳосилга асосий замин ҳисобланади, — дейди тумандаги «Зафар» агрофирмаси бошлиғи Хайрулла Пирнафасов. — Шунинг учун биз бу тадбирни алоҳида масъулият билан ўтказаяпмиз. Ниҳоллар бир йўла озиқлантирилмоқда.

Мазкур агротехник тадбирларни амалга оширишда А. Навоий номли, «Ғалаба», «Бекобод», «Навбаҳор» ҳамда «Деҳқонобод» жамоа хўжаликлари заршунослари пешқадамлик қилишяпти.

Илк ишлов ва озиқлантиришдан баҳра олган ғўза ниҳолларининг ривожи дуркун.

И.ТОШЕВ.

***

Халқимизда эрта эксанг — эрта ўрасан, деган нақл бор. Бу ҳикматга амал қилган Поп туманидаги «Найман» жамоа хўжалиги деҳқонлари пахта ва бошқа экинлардан мўл ҳосил етиштириб келишмоқда. Жумладан, 1994 йил чўл шароитида 28 центнердан оқ олтин етиштирилди. Улар бу кўрсаткични жорий йилда 30 центнерга етказиш чора-тадбирларини кўришаяпти.

Дўмонбой Сотиболдиев бошлиқ бригада заршунослари 70 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 35 центнердан пахта хирмони кўтариш ниятида. Бригада аъзоларидан Қўчқорали Турдиалиев, Давлатбой Қодировлар чигитни тез ва соз экишда алоҳида жонбозлик кўрсатишди.

— Бу йил об-ҳавони ҳисобга олган ҳолда ишни ташкил этдик, — дейди хўжалик раҳбари Обиджон Соаталиев. — Баҳорнинг қулай келиши ҳар бир тадбирни омилкорлик билан ўтказишга имкон берди. Далаларда 21 та сеялка унум билан ишлатилди. Абдуғани Матмусаев, Мўминжон Эрниёзов каби уста пахтакорлар бошчилик қилаётган бригадаларда чигит қийғос униб чиқди.

Ҳамма жойда бўлгани каби бугун Поп туманида ҳам меҳнат кўтаринкилиги авжида. «Қўштепа», «Наврўз», «Гурумсарой», «Сирдарё», «Навбаҳор» жамоа хўжаликлари далаларида ғўзаларга ишлов бериш қизитиб юборилди.

А. ҚОРАБОЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

Ўзбекистон пахтасига жаҳоннинг барча минтақаларида талаб ортиб бормоқда. Бу мустақил мамлакатимизнинг нуфузини ва иқтисодиётини юксакларга кўтаришда муҳим аҳамият касб этади. Беназир пахтакор юртимизнинг қадоқ қўл деҳқонлари шу устивор туйғу билан меҳнат қилишмоқда.

Бугунги кунда Бухоро вилоятининг Когон туманидаги «Бухоро» жамоа хўжалиги заршунослари 1050 гектарлик пайкалларда уруғликнинг «Бухоро-6» навини қийғос ва бехато ундириб олиб, ғўза парваришига қизғин киришдилар. Ниятлари улкан — юксак хирмон яратиш.

СУРАТЛАРДА: 1. Жамоа хўжалиги бошқаруви раиси (чапда) Абдураҳмон Ашуров ва илғор механизатор Тилак Эшқувватов ниҳоллар қийғос униб чиққанидан хурсанд. 2. Ҳар ниҳол — эъзозда. 3. Энди навбат — парваришга.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган суратлар.

МЕҲР АРДОҒИДА

Шароф Рашидов туманидаги «Пахтаобод» ширкатлар уюшмаси деҳқонлари мавжуд 3 минг гектар ерга об-тобида барака уруғи қадаб бўлишганига бир ҳафта ўтар-ўтмасдан чигит экилган дастлабки пайкалларда ниҳоллар қийғос униб чиқа бошлади. Бугунги кунда хўжаликнинг 9 та пахтачилик ширкати далаларида жорий йилнинг 7 минг тонналик «оқ олтин» хирмони учун қизғин кураш давом этмоқда. Эзгу ният йўлида 27 та деҳқон (фермер) хўжалигига уюшган меҳнат аҳли экинлар — ғўза ниҳоллари парваришини қизитиб юборишди. Чунончи, 150 нафар механизатор, 250 нафарга яқин сувчи ва бошқа кўплаб миришкорлар дала ишларида фидокорлик кўрсатишяпти.

Мавсумда дала ишларини пухта ташкил этган Гулмурод Шодмонов, Назар Қорабоев, Жеттибой Асроров ва Очил Бўрибоевлар етакчилик қилаётган деҳқон (фермер) хўжаликларининг жамоаси ғўза парваришида ҳам биринчилар қаторида боришмоқда. Шунингдек Расул Абдулбанноев, Шамси Очилов, Маъмур Раҳимов каби тажрибали, моҳир механизаторларнинг ғайрати, фидойилиги таҳсинга лойиқ.

Дарвоқе, далада ишловчилар бепул иссиқ-овқат билан таъминланаяпти. Уларнинг оила аъзоларига ун, ўсимлик ёғи ва бошқа озиқ-овқат маҳсулотлари ўз вақтида, етарли миқдорда етказиб берилмоқда. Буларнинг ҳаммаси дала ишларини намунали йўлга қўйишга хизмат қилаяпти.

Анвар ИМОМОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати»нинг жамоатчи мухбири.

ДЕҲҚОН КАЙФИЯТИ

Бултур Иштихон тумани пахтакорлари режадагидан зиёд — 34 минг 118 тонналик хирмон тиклаб, ҳосилдорлик бўйича вилоятда пешқадамлар сафида боришган эди. Сарҳисобга кўра, ҳар гектар ердан 31 центнердан ҳосил йиғиб олинди. Туман хўжаликларининг айрим звено, бригадаларида ҳосилдорлик янада юқори бўлди. Илғор жамоаларда бу кўрсаткич 45-46 центнерга тўғри келди.

Иштихонлик заршуносларнинг аҳди бу йил янада устивор. Улар деҳқонлар учун қутлуғ келган шу 1995 йилда юксак марраларни кўзлаб меҳнат қилишаяпти.

Биз туман деҳқончилик-саноат уюшмаси раисининг биринчи ўринбосари Умар Қўлдошевдан деҳқонларнинг бугунги юмушлари, саъй-ҳаракатлари, уларнинг кайфияти ҳақида сўзлаб беришни илтимос қилдик.

— Албатта кайфиятга кўп нарса боғлиқ, — деди у. — Шу кунларнинг ҳар лаҳзаси кайфиятга хуш кайфият қўшяпти. Далаларимизда экинлар гуркираб ривожланмоқда. 40 гектар ерга экилган эртанги сабзавот майдонлари кунда бир яшнамоқда. Пиёзнинг «Гулисурх» нави 34 гектарни ташкил этади. Ривожи яхши. 15 минг гектардан зиёд майдондаги ғалла бўлиқ ва дуркун. Унинг 6054 гектари суғориладиган майдонларда. Уларнинг парвариши, озиқлантирилиши маромида. Боғ ва токзорларда ҳам юмушлар қизғин. Шу йилдан бошлаб туманимизда «Иштихон» мевасабзавотузум саноат агрофирмаси фаолият бошлади. Унинг тасарруфига узумчиликка ва боғдорчиликка ихтисослаштирилган хўжаликлар киритилди. Мурод Жўраев номли ширкатлар уюшмаси ҳудудидаги «Иштихон» мева-консерва заводи ҳам бугунги кунда ана шу агрофирма таркибида фаолият кўрсатаяпти. Бошқарувнинг марказлашуви ўзининг пировард натижаларини беради, деб ўйлаймиз.

Пахтакорларимиз 10 минг 670 гектардан кўпроқ майдонга барака уруғи қадашган. Бу муҳим тадбирга 263 та ҳайдов трактори, 236 та сеялка ва бошқа кўплаб техника воситалари жалб этилди. Чигитнинг «С-9070» ва «Қирғиз-3» навлари танлаб ва саралаб экилди. Шу кунларда ерга дастлаб чигит тушган майдонларда ниҳоллар тўлиқ униб чиқди. 199 та пахтачилик бригадасининг ҳаммасида ғўза ниҳолларига ишлов бериш бошланган. 280 га яқин чопиқ агрегати «яшил пайкал»ларда ишлаяпти. Тадбиркор заршунослар бир йўла озиқлантиришни ҳам олиб боришаяпти.

Жорий йилда ҳосилдорликни камида 30-35 центнерга етказиб, Иштихоннинг бу йилги катта хирмонига муносиб улуш қўшишга азму қарор қилган Навоий номли, «Уч қаҳрамон», Абдулла Бердиқулов номли, Жўра Маҳмудов номли пахтачилик хўжаликларида ҳам ғўза қатор ораларига ишлов беришга қизғин киришилган.

Абдулла ТУРДИЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

Вазирлар Маҳкамасида

ХАЛҚ МАНФААТИ ЙЎЛИДА

26 апрель куни Вазирлар Маҳкамасида республика Бош вазири А. Муталов раислигида хусусийлаштириш ва тадбиркорликни ривожлантириш мажмуининг мажлиси бўлди.

Унда вазирликлар, идоралар, концернлар, корпорациялар, уюшмалар ва бирлашмаларнинг раҳбарлари, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши Раисининг, Тошкент шаҳри ва вилоятлар ҳокимларининг ўринбосарлари, маҳалла қўмиталарининг раислари, тадбиркорлар иштирок этишди.

Мажлисда Президент Ислом Каримовнинг республика Олий Мажлиси биринчи сессиясидаги маърузасидан келиб чиқадиган вазифалар асосида иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўллари, шунингдек, иқтисодиётнинг давлатга қарашли бўлмаган секторини ривожлантиришда, «Корхона-маҳалла» тамойилини амалга оширишда маҳаллий бошқарув органлари билан тармоқ хўжалик тузилмалари фаолиятини мувофиқлаштиришни кучайтириш чора-тадбирлари муҳокама этилди.

Шунингдек, мулкка оид объектлар ва ер участкаларини давлат тасарруфидан чиқариш ҳамда хусусийлаштириш ишидаги нуқсонлари учун тармоқларнинг, айрим корхоналарнинг, маҳаллий бошқарув органларининг раҳбарлари танқид қилинди. Чунки бу нуқсонлар республикада иқтисодий ислоҳотларни амалга оширишга тўсқинлик қилмоқда.

Мажлисда республика Президентининг давлат маслаҳатчиси, назорат инспекциясининг раҳбари М. Мирқосимов, Бош вазир ўринбосари В. Чжен сўзга чиқишди. Мажлис пировардида Бош вазир А. Муталов муҳокама натижаларини умумлаштириб, дарҳол ҳал этилиши лозим бўлган долзарб вазифаларни кўрсатиб берди.

(ЎзА).

САРА ПИЁЗ ОЛАЙ ДЕСАНГИЗ...

Тажриба, таҳлил, таклиф

Қишлоқ хўжалигида, умуман деҳқончиликда «сара уруғ — ҳосили бўлуғ» деган нақлнинг тез-тез тилга олиниши бежиз эмас. Чунончи, пиёз уруғи етиштириш технологияси хусусида ҳам гап кетганда юқоридаги ҳикматга албатта риоя қилиш талаб этилади. Аъло навли уруғлик мўл ҳосил гаровидир.

Шундай экан, уруғликка сараланганда оғирлиги камида 60 грамм келадиган, тўлиқ етилган, қуруқ пўст билан зич қопланган, шакли ва ранги жиҳатидан нав учун мос бўлган пиёз бошлари ажратиб олинади. Шу ўринда уруғлик бош пиёзни йиғиб олиш ва уни саралаш муҳим аҳамиятга эга. Бунга масъулият билан ёндошиш лозим. Ҳосилни йиғиб олиш олдидан апробатор-агроном пиёз навига баҳо бериб, шундан сўнг далолатнома тузади, қандай пиёзларни уруғлик учун ажратиб олиш кераклиги ҳақида кўрсатмалар беради.

Ўз-ўзидан аёнки, уруғлик пиёзни экиш учун ажратилган майдон унумдор ва бегона ўтлардан холи бўлиши лозим. Табиийки, у чириган гўнг билан ўғитланса (гектарига 20-30 т.), нур устига аъло нур. Ёхуд ерни (гектарига 1-1,5 ц. аммиакли селитра, 3-5 ц. суперфосфат ва 1,5-2 ц. калий тузи) минерал ўғитлар билан озиқлантириш ҳам мақсадга мувофиқдир.

Ўзбекистон шароитида уруғлик бош пиёз экишнинг энг самарали муддатлари эрта куз — сентябрь ойи бошидан бошлаб, 15 октябргачадир. Баҳорда эса уруғлик бош пиёзни февраль ойи охири ва март ойи бошларида экиш тавсия этилади. Ундан кейинги муддатларда экилган бош пиёз уруғи сифатсиз ва ҳосили паст бўлади. Экиш муддати апрель ойига кечикиб кетса, иқтисодий самара бермайди.

Илмий тадқиқотлар натижаси шуни кўрсатадики, кузда (сентябрь-октябрь ойларида) экилган бош пиёзлар қишнинг қировли кунлари бошлангунча муайян ривожланиб, чуқур ва бақувват илдиз отишга улгуради. Кеч кузда (ноябрь ойи ичида) экилганларининг эса қиш даврида 50-60 фоизи нобуд бўлиб, ҳосилдорлик кескин пасаяди.

Биз турли муддатларда экилган уруғлик бош пиёзининг ҳосилдорликка таъсирини ўрганиб, тажрибада синаб кўрганимизда, натижалар турлича бўлишини кузатдик. Жумладан, 3-16 сентябрларда экилган бош пиёз уруғи гектарига 15,4-16,6 центнерни, уруғликнинг униб чиқиши эса 94-95 фоизни ташкил қилди. Демак, тажриба юқорида қайд этилган экиш муддати яхши самара беришини тасдиқлайди. 6 мартда экилган бош пиёз уруғи ҳосилдорлиги 6,4 центнерга тўғри келди. Уруғ сифати 86 фоизни ташкил этди.

Ҳосилдорликнинг юқори бўлиши, албатта, экиш сифати ва шу билан бирга суръатига боғлиқ. Уруғлик бош пиёзни картошка экишга мўлжалланган очиқ дискали, «СН-4В»маркали машинадан фойдаланган ҳолда экиш катта самара беради. Уруғлик эгатларга қадаб бўлинганидан кейин техникани қатор ораларидан юргизиб, бир йўла суғориш эгатлари олинади ва юмшатгич мослама (окучник) билан уруғлик устидан тупроқ тортилади. Бундай кенг қамровли иш юритиш, ўз навбатида, кишидан тадбиркорлик ва масъулият талаб этади, албатта.

Республикамиз вилоятларининг турли хўжаликларига бултур кузда 1243 гектарга ва шу йил баҳорда 1510 гектар майдонга шундай уруғлик бош пиёзи экилган эди. Уруғлик пиёз 70 ёки 90 смли қаторга, ўсимликлар ораси эса 10-15 см. қилиб экилганда ҳар гектар ердан юқори ҳосил олиш мумкинлигини тажрибалар кўрсатди. Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, уруғлик бош пиёзнинг жойлашиш майдонига қараб уруғлик сарфи, ҳосилдорлиги ва рентабеллик даражаси турлича бўлади. Энг юқори ҳосил берган (15,1-17,7 ц/га) ва рентабеллик даражаси баланд бўлган (321-318 фоиз) вариантларнинг экиш тизими 70х10, 70х15 см. эканлигини синов тажрибалар кўрсатди.

Уруғлик майдонларидаги экинни вегетация даврида суғориш, одатда, апрель-май ойларида бошланиб, уруғлари етила бошлаган давргача давом эттирилади. Тавсияга кўра, 8-9 марта сув берилади. Айниқса, пиёзнинг гуллаш, уруғи етилиши ва пишиши даврида тупроқ намлигини мунтазам таъминлаб туриш лозим.

Биринчи чопиқ-ишлов ўсимликлар бўй бериб қолганда, иккинчиси эса биринчисидан 20-25 кундан кейин амалга оширилади. Уруғлик пиёз экилган майдонлар тупроғи доим юмшоқ сақланиши ва бегона ўтлардан тозаланиб турилиши лозим. Акс ҳолда, бегона ўтлар кўпайиб кетиб, ўсимликнинг уруғ бойлашига йўл қўймайди. Пировардида, бегона ўтлардан пиёз уруғларини ажратиш қийин кечади.

Баҳорда экилган уруғлик пиёзга барглари ёзилгандан сўнг, яъни шу кунларда биринчи марта, гул бандлари пайдо бўлиши биланоқ иккинчи марта миқдори оширилган маромда минерал озуқалар (1 га ерга ҳар сафар 2,5-3,0 центнер аммиакли селитра ва 2,0-2,5 центнер суперфосфат) беришни тавсия этамиз. Шунингдек, вегетация даврида, аниқроғи, экиннинг гуллаш даври бошлангунга қадар сохта ун шудринг касалига қарши қуйидаги препаратлар ишлатилади: Цинеб 80 фоиз ҳўлланувчи кукунидан — гектарига 2,4 килограмм. Мис купороси 90 фоиз кукунидан гектарига 2,4 килограмм. Полихом 80 фоиз ҳўлланувчи кукунидан гектарига 1,2-2,4 килограмм. Поликорбоцин 80 фоиз ҳўлланувчи кукунидан гектарига 2,4 килограмм.

Уруғлик пиёзнинг зараркунандаси трипс ҳашаротга қарши қуйидаги препаратлар ишлатилади:

БИ-58 40 фоиз концентрацияли эмулсия гектарига 0,5-1,0 килограмм. Коратэ 5 фоиз концентрацияли эмулция гектарига 0,3-0,5 килограмм. Актеллик концентрацияли эмульция гектарига 2,0 л.

Бу дорилар пиёзнинг ўсув даврида, яъни апрель охири ва май ойларида эрталаб ёки кечки пайтларда салқин тушиши билан берилади. Ҳар қандай касаллик ёки зараркунандаларига қарши химикатларни ишлатиш пиёзнинг гуллаш даври бошлангунга қадар ўтказилиши керак.

Шуни айтиш жоизки, агар иложи бўлса пиёзнинг гуллаш даврида ҳар гектарига 2-3 тадан асалари уясини келтириб қўйиш, пиёз гулининг яхши чангланишига, уруғликнинг сифатли ва ундан юқори ҳосил олинишига катта имкон беради.

Хўш, уруғлик пиёзнинг етилишида ўзига хос қандай белгилари бор? Уруғлик пиёз гуллаб бўлгандан кейин 45—50 кун ўтгач, гул бандлари сарғайиб, қурий бошлайди, пиёз қалпоқчалари ёрилиб, қорайган уруғлар кўринади. Шу вақтда уруғ намлиги 60-65 фоиз атрофида бўлади. Пиёз уруғларини етилиш даври (йиғиш вақти) Тошкент вилояти шароитида 15 июлдан—25 июлгача давом этади. Пиёз уруғларини қўлда йиғиштирган вақтда пиёз гулбандларини 15-20 сантиметр узунликда кесиб, жуда қисқа муддатларда йиғиштириб олиш лозим ва уларни бетонланган ёки асфальт ётқизилган усти берк бостирмаларда, дарахт соялари тушиб турадиган салқин ва шамол эсиб турадиган майдончаларда 10-15 сантиметр қалинликда қуритиш керак. Уруғларни соя жойда қуритиб, обдон етилтириб олиш уруғ ҳосилини ва сифатини 5-10 фоиз оширади.

Уруғликнинг бузилишига, яъни чиришига ёки қизиб кетишига йўл қўймаслик учун пиёз уруғи қуритишнинг дастлабки учинчи-тўртинчи куни паншаха ёки хаскашлар билан кунига икки марта ағдарилиб турилади, 15-20 кундан кейин комбайн ёки молотилкаларда янчилади. Янчишни енгил тракторларда ҳам ташкил қилиш мумкин. Пиёз уруғларини бирламчи (бошланғич) тозалашни элаклашдан ўтказгандан кейин уларни «МОС-300» маркали машина ёки оқар сув ёрдамида 10-15 минут давомида ювиш мақсадга мувофиқдир. Ювилган уруғлар сувини силкитиб, тезликда асфальтланган майдончаларда чодирлар устига 1-1,5 сантиметр қалинликда ёйиб, уруғ қуригунча тез-тез аралаштириб турилади. Уруғларни тозалаш ва саралаш учун супер-гигант ёки супер-петкус «К-212» ва «К-541» машиналаридан фойдаланилади.

А. ҲАКИМОВ,
ЎзСПКИТИ уруғчилик лабораторияси бошлиғи, қишлоқ хўжалик фанлари номзоди.

М. ОРИФЖОНОВА,
Қишлоқ хўжалик вазирлиги сабзавот, полиз ва картошка уруғчилиги бўлими бошлиғи.

1995 — Иқтисодиётни барқарорлаштириш йили

ИСЛОҲОТ МЕВАЛАРИ

Ота-боболаримиз орзу қилиб етолмаган тарихий, туб ўзгаришлар, эрк ва озодлик даврида яшаяпмиз. Ўтаётган ҳар бир кунимиз мустақиллик дарси бўлиб, тарих саҳифаларини безамоқда. Ҳурлик, истиқлол нафақат онгимиз ва тафаккуримизга, балки турмушимизга ҳам умиду ишонч, ёруғлик олиб кирди. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг биринчи чақириқ биринчи сессиясида Президентимиз Ислом Каримовнинг «Ўзбекистоннинг сиёсий-ижтимоий ва иқтисодий истиқболининг асосий тамойиллари» тўғрисидаги маърузаси мамлакатимиз мустақиллиги йўлини ёритувчи эзгулик чироғи бўлди десак асло янглишмаймиз. Чунки унда бугунги кунимиз хусусиятлари, жамият ва давлат олдида турган узоқ йилларга мўлжалланган вазифалар атрофлича ёритиб берилган. Жумладан юртбошимиз ўз нутқларида: «Эришилган яққол ва муҳим натижаларга қарамасдан, хотиржам бўлишимизга ҳали асос йўқ. Биз XXI асрда яшайдиган янги уйимизнинг пойдеворини қуришни бошладик, холос. «Ўзбекистон янги аср бошида» деган узоқ муддатга мўлжалланган, кенг қамровли ривожланиш дастурини ишлаб чиқиш ва уни ҳаётга тадбиқ этиш даври келди», деб алоҳида уқтириб ўтдилар. Ҳақиқатан ҳам бугунги авлод вакиллари ҳар қанча фахрлансалар, шу азиз Ватан учун фидокорона меҳнат қилсалар арзийди.

Кейинги қисқа давр — 3-3,5 йил мобайнида эришилган натижалар, қилинган ишлар эътиборга лойиқ. Буни биргина ташкил топганига 60 йил тўлаётган бизнинг туманимиз мисолида кўрсак, мислсиз инқилобий ўзгаришлар юз берганига гувоҳ бўласан киши.

Уйчи тумани аҳолиси энг зич яшайдиган, айни пайтда ҳар бир қарич ери ҳисоб-китобда турадиган минтақалардан ҳисобланади. Туман аҳолиси 150 минг нафардан зиёд. Шундан турли соҳаларда атиги 34 минг киши меҳнат қилади. Меҳнаткашларнинг турмуш шароитларини яхшилаш, аҳолининг ўсиш даражасига қараб янги-янги иш ўринлари яратиш, уларни ҳар томонлама ижтимоий ҳимоялаш, шу билан бирга дон, пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ҳажмини, ажратилган майдонлардан мумкин қадар унумли фойдаланган ҳолда, илғор тажриба ва техникадан самарли қўлланиб, ҳосилдорликни ошириш йўлларини излаяпмиз.

Элнинг қандай яшаётганини кўрмоқчи бўлсанг, бозорига бор, деган ақида бор. Тўғрисини айтсам, туманимиз марказида дурустроқ деҳқон бозори йўқ эди. Кенг жамоатчилик фикрига, ёрдамига таяниб иш кўрганлигимиз туфайли, бир йил ичида икки қаватли, барча қулайликларга эга, деҳқонга ҳам, харидорга ҳам, узоқ-яқиндан ташриф буюрувчи меҳмонларга ҳам манзур бўладиган бозор фойдаланишга топширилди. Айни пайтда бу ердан одамлар аримаяпти. Жамоа хўжаликлари, ширкатлар, деҳқон /фермер/лар, томорқа эгалари ўзлари етиштирган маҳсулотларини сотишлари учун барча шароитлар яратилган. Алоҳида-алоҳида кичик дўкончалар, расталар улар хизматида. Навли экин уруғлари дўкони ишлаб турибди. Нарх-наво, бозорларнинг тўкинлиги ҳокимлигимиз назарида. Зеро, бозор иқтисодий ислоҳотларнинг кўзгусидир. Бу ҳақиқатни унутиш ишни орқага тортиш билан баробар. Эндиликда тумандаги нафақат мева-сабзавот етиштиришга ихтисослашган «Соҳибкор», Ш. Рашидов номли хўжаликлар, балки барча қишлоқ хўжалик маҳсулотлари тайёрловчилар истеъмолчи ҳузурига тўғридан-тўғри сотувчи сифатида чиқишяпти. Бу эса уларни сифатли, харидоргир ноз-неъматлар ишлаб чиқаришга чорлаяпти. Чунки илгаригидай хўжакўрсинга ишланса, ўша маҳсулотнинг эгаси чув тушиб қолаверади. Бозор муносабатларига ўтиш бу каби шошма-шошарликни, масъулиятсизликни ёқтирмайди. Оз бўлса ҳам соз маҳсулот етиштириш, сотиш, даромад олиш ягона мақсадга айланяпти. Кишилардаги илгариги маъмурий буйруқбозлик оқибатида расмиятчилик учун меҳнат қилиш одати ўрнини бугунги кун талаби билан ҳамоҳанг бўлиш иштиёқи эгаллаяпти. Шу боис рақобатбардош бозор сиёсати тушунчаси пайдо бўлмоқда.

Иқтисодий ислоҳотлар туманимиз аҳли ҳаётида қандай из қолдирди? Бу ҳақда ўйларканман, юртбошимиз белгилаган сўнгги 3-4 йилдаги инқилобий тадбирларнинг ижроси бераётган меваларни кўриб қувониб кетаман. Меҳнаткашларнинг турар-жой, томорқага, тоза ичимлик сув, табиий газга бўлган талаблари босқичма-босқич қондириляпти. Айни кунда туманда газлаштириш 60 фоизни ташкил қиляпти. Бу йил яна 30 километрга табиий газ қувурлари тортилади. Узоғи билан икки йилда бу тадбир тўла амалга оширилади.

«Учқўрғон-Наманган» йирик тоза ичимлик сув иншоотининг асосий қисми туман ҳудудидан ўтади. Қизил Работда об-ҳаёт тиндириладиган катта омбор қурилиши шу йил ниҳоясига етади. Бу эса ўз навбатида уйчиликларни ҳам тўла равишда тоза ичимлик сув билан таъминлаш имкониятини яратади.

Ҳали айтганимдай аҳолини иш билан таъминлаш ниятида навбатма-навбат янги иш ўринлари яратиш устида изланяпмиз. Уч йил мабайнида 2 минг киши ижтимоий фойдали меҳнатга жалб қилинди. Янги аср бошланишига қадар бўлган давр учун ҳокимлик ишлаб чиққан дастурга назар соладиган бўлсак, қишлоқ хўжалигида ишлайдиганларни ҳам босқичма-босқич камайтириб, уларни бошқа хизмат соҳаларида меҳнат қилишлари кўзда тутилган. Айни кунда шу ниятда ишни ташкил этаяпмиз. 2000 йилга бориб тармоқдагиларнинг тенг ярмини бошқа соҳаларга ўтказамиз. Ўтган йилнинг ўзида янги ташкил қилинган йирик аҳоли истиқоматгоҳларидаги 20 дан ортиқ гузарда, марказий деҳқон бозорида, сув тиндириш иншоотида ана шундай ишчи ўринлари барпо қилинди. Бунда юртбошимиз томонидан алоҳида эътибор берилаётган тадбиркорлик ва ишбилармонликни равнақ топтираётганимиз қўл келаяпти. Эндиликда 24 та кичик корхона, 12 та ширкат, 237 та хусусий фирма фаолият кўрсатяпти. 1994 йилнинг ўзида уларнинг кучи билан 30 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди. Уч жойда совун тайёрлаш йўлга қўйилди. Сутни қайта ишлайдиган кичик корхона нафақат хўжалик, ширкат, корпорациядан, балки фермерлар, аҳоли хонадонларидан хом ашё олиб, маҳсулот тайёрламоқда.

Наврўз арафасида туркиялик ишбилармон Салоҳиддин Қоратой билан ҳамкорликда нон корхонасини қисқа муддатда ишга туширдик. Соатига I тонна ундан турли хил нон ва нон маҳсулотлари тайёрлашни 6-7 кишилик жамоа эплаяпти. Бундай қўшма корхоналар хитойлик ва покистонлик биродарлар билан ҳам ташкил қилинди. Туманда тайёрланадиган маҳсулотимиз бундан буён жаҳон бозорларида ҳам сотилиши ҳеч гап эмас. Ахси қишлоғидаги Бобур номли жамоа хўжалигининг фойдаланилмаётган яроқсиз биноси ўрнида ишбилармон Латифжон Асрабоев ташаббуси билан тикувчилик кичик корхонаси таркиб топди ва бу ерда 100 киши меҳнат қиляпти. Хорижий дастгоҳларни қишлоқ хотин-қизлари бинойидек ишлатишяпти. 30 хилдан зиёд харидоргир кийим-бошлар, кенг истеъмол буюмлари тайёрланяпти. Яқин кунларда яна новвойхона, қандолатхона ҳам ишга тушади. Бу эса қўшимча ишчи ўринлари демакдир.

Йил бошида 10 та ер участкаси «ким ошди» йўли билан тадбиркорларга сотилди. Ундан тушган маблағ ислоҳотлар ижросига сарфланмоқда. Ислоҳотларнинг муваффақияти мамлакатимиздаги ҳар бир фуқарога, катта-кичик бўғинларда меҳнат қилаётган раҳбарларга, уларнинг фидойилиги, тадбиркорлиги, қобилияти, масъулиятига боғлиқ. Ана шу мезонлардан келиб чиқиб, у ёки бу сабаблар билан 20 дан ортиқ мансабдор шахслар бўшатилди. Уларнинг ўрнига тайинланганлар ишда ижобий ўзгаришлар ясаб, ишончни оқлашга интилмоқдалар. Масалан, «Соҳибкор», «Гулистон», Улуғбек номли жамоа хўжаликларида қолоқлик ҳукм сурарди. Абдухалил Ёрқулов, Маҳаммадсодиқ Имомов, Болтабой Султоновлар раҳбар бўлиб иш бошлашгач, бу камчиликлар барҳам топди. Ана шундай хайрли ўзгаришларни бошқа жамоаларда ҳам кузатишимиз мумкин. Дарвоқе, мулкчиликнинг янги шакллари пайдо бўлаётгани ҳам ишимизда силжишларга олиб келяпти. Охунбобоев номли жамоа хўжалиги деҳқон-фермерлар, «Ғайрат» жамоа хўжалиги ширкатлар уюшмаларига айланди. А. Мўминов номли жамоа хўжалиги эса халқ корпорацияси мақомини олди. Янгичасига ишлашга ўтган учала хўжаликда кишиларга янги иш ўринлари яратиш, кичик-кичик саноат ўчоқларини ташкил қилиш жадал бораётир. Буларнинг барчаси иқтисодий муносабатларни демократиялаш, бозор ислоҳотларини илдам суръатларда амалга ошириш сари қўйилган дадил қадамлардир.

Туман иқтисодиётида етакчи тармоқ ҳисобланган қишлоқ хўжалигидаги қолоқлик ўтган йилдаёқ барҳам топди. Дон, пахта ва бошқа маҳсулотлар етиштириш, сотиш топшириқлари муваффақиятли бажарилди. Жорий йилда янада улкан зафарларни кўзлаб меҳнат қилаяпмиз. Аввалги йилларга қараганда қарийб уч баробар кўп майдондаги бошоқли ғалла экинларини сифатли парваришлаяпмиз. Хўжаликларда эртанги сабзавот, картошкалар ҳам 1994 йилга қараганда 10-15 кун барвақт экилиб, тўла ундириб олинди. Кузги пиёз, редиска, сабзи, кўкатлар ва бошқа даромад келтирадиган соҳаларни ҳам баробар ривожлантиряпмиз.

Барча хўжаликларда ана шундай сердаромад, иқтисодиётни мустаҳкамлайдиган тармоқлар билан жиддий шуғулланиш йўлга қўйилган. Дала меҳнатчиларининг тушлик овқатланишлари тўла бепул ташкил қилинган. Бу эса ижтимоий ҳимоялашнинг бир усулидир.

Савдодаги нархларнинг эркинлаштирилиши ҳам дуруст натижа берди, десам янглишмайман. Йилнинг ўтган даври мобайнида четдан 5 миллион сўмлик маҳсулотлар олиб келинди. Бунинг тенг ярми озиқ-овқат маҳсулотларидир. Шунга қарамасдан ҳамон аҳолининг эҳтиёжини тўла қондиролмаяпмиз. Бу эса тармоқ меҳнатчилари, тадбиркор ва ишбилармонлар зиммасига изланишларни тўхтовсиз давом эттириш кераклигини юклайди.

Ўтаётган ҳар бир кун азиз эканлигини унутмаслигимиз даркор. Халқимиз мустақиллик туфайли миллий урф-одатларини, қадриятларини яна қайтадан тиклади. Буни Наврўз байрамининг нақадар шоду-хуррамлик билан кенг халқ оммаси иштирокида тантана қилинаётганидан ҳам билиш мумкин. Шу даврда тозалик ва озодалик ойлиги ўтказилди. Хонадонлар, кўчалар, хиёбонлар тартибга келтирилиб, кўкаламзорлаштирилди. Янги мевали ва манзарали дарахтзорлар, гулзорлар барпо қилинди. Наврўз анъаналаридан келиб чиқиб, кам таъминланган, ёлғиз, кўп болали, меҳрмурувватга ташна кишилар ҳолидан хабар олинди. Бу савоб ишга 100 минг сўм маблағ сарфланди. Кўклам кўкатларидан тайёрланган таомлар, айниқса, сумалакларни соғиниб қолганимизни яна бир карра ҳис қилдик. Давраларда турли кўнгилочар тадбирлар ўтказилди. Узоқ-яқиндан ташриф буюрган санъаткорлар кишиларнинг дилларини хушнуд этдилар. Байрам миллати ва элатидан қатъий назар туманда истиқомат қилаётган барча фуқароларнинг фаол иштирокида ўтди.

Ўзбекистоннинг истиқлоли ҳақида қайғуриш халқининг, Ватаннинг қадру қимматини, ор-номусини англаб, уни ҳимоя қилиш, юксак ғоялар, эзгу ниятлар оғушида меҳнат қилиб, истеъдоди, бор имкониятини, керак бўлса жонини юрт истиқболи, элига бахшида этиш тафаккурини кишилар онгида шакллантириш олдимизда турган асосий вазифадир. Зеро, мустақил юртимизнинг эртанги куни порлоқ эканлигига ишончимиз комил.

Турсунпўлат МИРЗАМАҲМУДОВ,
Уйчи тумани ҳокими.

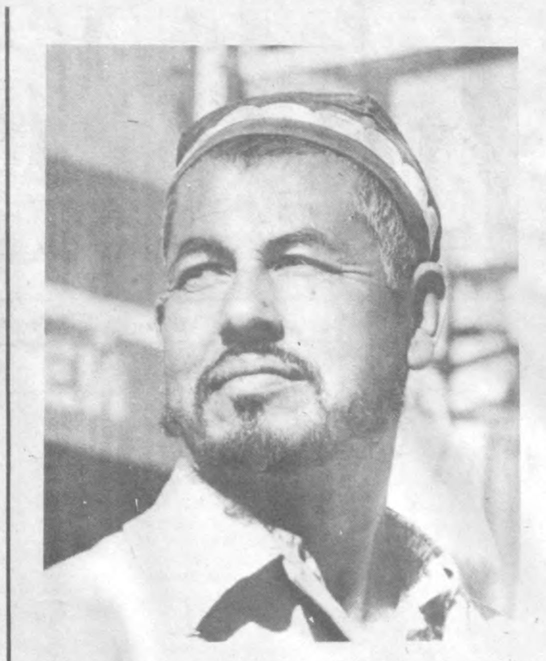

Деҳқончиликнинг залворли заҳмати, ўзига хос мураккаб томонлари бор. Асл деҳқон ҳар қандай шароитда ҳам ердан унумли фойдаланишни, ундан юқори ҳосил олишни билади. Шу йўлда ҳормай-толмай заҳмат чекади. Бир касб соҳиби борки, у доим деҳқон билан ёнма-ён. Бу — механизатор. Халқимиз «Қаторда норинг бўлса, юкинг ерда қолмайди» деб бежиз айтмаган.

Қашқадарё вилоятининг Чироқчи туманига қарашли «Чиял» давлат хўжалигининг механизатори Неъматилла Аҳмедов шундай касб соҳибларидан бири ҳисобланади. У қарийб 10 йилдирки, механизатор бўлиб ишлаб келаяпти. Ишидан ўзи ҳам, оила аъзолари ҳам мамнун. Хўжалик меҳнат аҳлининг доимо ҳурматида.

СУРАТДА: Неъматилла Аҳмедов.
Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат.

Қизилтепа янгиликлари

ҲАЙДАР АКА САХОВАТИ

Ерга меҳр қуйган, уни ардоқлаган киши кам булмайди. Буни Қизилтепа туманидаги «Зармитон» жамоа хужалигида яшовчи Ҳайдар ака Каримов куп синаган. Утган йили у ярим сотих ердан мумайгина даромад олди.

Ҳ. Каримов узи қурган иссиқхонада помидор, карам ва бошқа сабзавот кучатлари етиштиради. Томорқасига утқазганларидан ортиқчасини қишлоқдошларига бозордагидан икки-уч баробар арзон нархда сотади. Икки йилдирки, жамоа хужалиги билан шартнома тузиб, кучат етиштириб бераётир. 1994 йилда юз минг дона карам кучати тайёрлаб берганди. Бу йил эса 50 минг дона карам, 30 минг дона помидор кучати етиштиришга шартнома тузган.

— Ҳамқишлоқларимга 2 минг дона сабзавот кучатларини бепул тарқатмоқчиман, — дейди миришкор Ҳайдар ака. — Ниятим юртимизда ноз-неъмат купайсин, бозорларда арзончилик булсин, ёш авлод соғлом уссин.

АҲОЛИ МАМНУН

«Варозун» жамоа хужалигида яна бир янгилик. Махсус машина ажратилиб, хонадонлардан буғдой йиғиб олиниб Бухоро, Навоий ун комбинатларида тортилгач, эгаларига тарқатиладиган булди.

Шунингдек, хужалик бошқаруви жамоа ҳисобида қолдирилган пахта чигитидан ишлаб чиқарилган усимлик мойи, кунжарани ҳам ҳар бир оила эҳтиёжига қараб арзон нархда тақсимламоқда.

Бундай қулайликлардан хужалик аҳли мамнун.

ҚАМИШЗОР ЎРНИДА ШОЛИЗОР

«Тошработ» жамоа хужалигининг Бободуғи қишлоғида истиқомат қилувчи Содиқ Ҳайитов 17 йил тракторчилик қилди. Хужаликда пахта етиштириш, ҳосилдорликни оширишга муносиб улуш қушди.

Утган йили у раҳбарларга мурожаат этиб, қамишзор ва ташландиқ ерни обод қилиш нияти борлигини билдирди. Жамоа етакчилари унинг ниятини қуллаб-қувватлашди.

У ерни узлаштириб, хужалик билан шартнома тузди. Яхшилаб текисланган, уғитланган 5 гектар майдонга шоли экиб парваришлади. Ҳосил кутилганидан зиёда булди. 4,4 тонна шолини хужаликка топширди. Шартномадан ортган ҳосилни аҳолига сотди. Кам даромадли оилаларга бозордагидан арзон нархда гуруч тарқатди. Хуллас, ташландиқ жойдан ун тоннадан мул ҳосил олиб, катта даромадли булди.

Ижарачи 1995 йилда янада юқори ҳосил йиғиштириш орзусида баҳорги дала ишларини қизғин олиб бормоқда.

Б. ЭГАМОВ.

ИШНИНГ ЎЗИНИ ҲАМ, КЎЗИНИ ҲАМ БИЛИШ ДАРКОР

Бугунгача Самарқанд вилоятининг қирқ фоиз туманлари тўлиқ газлаштирилган. Ичимлик суви билан таъминлаш миқёслари ҳам кенгайиб бормоқда.

Тойлоқ тумани вилоятнинг энг кенжаси. Ташкил топганига тўрт йил бўляпти. Яқинда туман меҳнаткашларининг барча хонадонларида табиий газ ёна бошлади. Туман газлаштириш идорасининг бошлиғи Эркин Саидмуродов шундай ҳикоя қилади:

Фармон — ижроси фарз

— Иқтисодий ислоҳотларни амалга оширишда аҳолининг ижтимоий ҳимоясини кафолатлаш муҳим ўрин тутади. Меҳнаткашларга ишлаш ва яшаш шароити қанчалик қулай бўлса, унумдорлик шунчалик ошади. Район газлаштириш идораси 1991 йил апрель ойида ташкил бўлди. Ўша пайтда 34 фоиз хонадонлар газлаштирилган эди.

1995 йил январигача туман бўйича 186,3 километр газ қувурлари тортилди. 10210 дан зиёдроқ хонадон, 23 та мактаб, 26 та болалар боғчаси, 15 та соғлиқни сақлаш муассасалари ва юзга яқин турли корхоналар газлаштирилди. Бу тадбирларни амалга ошириш учун вилоят газлаштириш бошқармаси ва бошқа жойлардан 25 километр темир қувур, 200 тадан кўпроқ газ плиталари, 21 тонна металл, 21 та газ тақсимловчи мослама, 400 тадан кўпроқ газ горелкаси ва 50 та газ задвижкалари келтирилди. Туманнинг каттаю кичиги, мансабдорию тадбиркори газлаштириш ишига ўз ҳиссаларини қўшдилар. Айниқса, маҳалла кенгашлари, жамоа ва ижара хўжаликларининг раҳбарлари жонкуярлик кўрсатдилар.

Газлаштириш масаласига катта эътибор берилаётганлигига яна бир мисол. Наврўз байрами арафасида Тугал қишлоғида (туманда энг сўнгги газлаштирилган қишлоқ) зангори оловни ёқиш маросимида вилоят ҳокими, Олий Мажлис депутати Пўлат Мажидович Абдураҳмонов қатнашди.

Олдин газлаштирилган хонадонларни меъёрда газ билан таъминлаш мақсадида Эскижума қишлоғига бир километр масофага юқори босимли қувур тортилди. Тойлоқ қўрғонида газ тақсимлагич ўрнатилди. «Давлатобод» жамоа хўжалигидаги Қизил аскар ва Ўкрач қишлоқлари орасидаги ўрта босимли газ қувурлари бирлаштирилди.

Бу ишларни амалга оширишда район ҳокими Абдураҳмон Искандаров айниқса қатъият кўрсатди. Ютуқларнинг яна бир омили шуки, газлаштириш идораси қошида энг яхши мутахассислардан махсус қурилиш гуруҳини ўз вақтида туздик. Бригада бошлиғи Олим Ҳазратқулов, моҳир пайвандчилардан Тойир Маннонов, Ашур Ҳакимов, Обид Оқилов, Суннат Баҳруллаевлар софдил ва ҳалол меҳнати билан бошқаларга ўрнак бўлишди. Шуни айтиш керакки, идорамизнинг мақсади фақат газлаштириш эмас. Аҳолини газ билан узлуксиз таъминлаш ва жойларда хавфсизлигини сақлаш керак. Бу борада кейинги йилларда кўп ишлар қилинди. «Соҳибкор» жамоа хўжалиги ҳудудида 1,2 километр айланма газ қувури тортилди. Хонадонлардан тушган ҳар бир ариза ва эътирозни зудлик билан кўриб чиқишга идоранинг барча мутахассислари масъул бўлишмоқда. Мутахассислардан Акбар Ширинов, Муйдин Оламов, Ғайбулла Носиров, Маъсуда Умарова, Даврон Қосимов, Маматқул Қуловлар меҳнаткашлар дарди билан куйиб-ёниб яшайдиганлардан. Албатта, ходимларимиз олаётган маошлардан кўнгиллари тўлаётгани учун ҳам ишда унум юқори бўлаяпти. Маълумки, газ билан ишлаш инсон саломатлиги учун сезиларли зиён етказади. Шу сабабдан ишчи-ходимларимизни бепул сут маҳсулотлари билан таъминлаяпмиз.

Янги-янги маҳаллалар пайдо бўлмоқда, меҳнаткашлар уй-жой шароитини яхшилаб, ҳовли тўйлари ўтказишмоқда. Галдаги вазифамиз уларга ҳам тезроқ табиий газ қулайликларидан баҳраманд бўлишга имкон яратишдир.

«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири
Дилмурод ҚИРҒИЗБОЕВ ёзиб олди.

КЎҲНА КОРХОНАНИНГ ҚАЙТА ЯШНАШИ

«Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттузатиш» шохобчаларида

Республикамизда тарихий аҳамият касб этган, ҳаммамизга ифтихор бағишлайдиган корхоналар талайгина. Уларнинг барпо этилишига юртимизнинг мумтоз фарзандлари ° Файзулла Хўжаев, Йўлдош Охунбобоевлар тамал тошини қўйишган. Қўйлиқдаги Тошкент тажриба тузатиш-механика заводи ана шундай муаззам корхоналардан бири. Ўзбекистон қишлоқ хўжалигига илк бор тракторлар, экиш-шудгорлаш агрегатлари кириб кела бошлагач махсус устахоналар очиб, бу техникаларни тузатиш хизматини ташкил қилишга эҳтиёж пайдо бўлган эди. Шу аснода 1933 йили Қўйлиқда машина-тракторлар устахонаси иш бошлаганди. Бугун у Ўзбекистон агросаноат комплексининг йирик, замонавий корхонасидир.

Фарғона йўли ёқасидаги Қўйлиқ тажриба тузатиш-механика заводи маъмурияти жойлашган бинодамиз. Бош директор Р. Х. Алимжонов қабулида одам кўп. Журналист одатига кўра вақтни бекор ўтказмаслик учун мақолага зурур бўладиган далил ва таассуротларга эга бўлиш мақсадида корхона ходимлари, буюртмачилар билан учрашиб суҳбатлашдик. Бино йўлакларида озодалик, сокинлик. Хоналар эшигидаги ёзувлар ўзбек ва рус тилларида аниқ ва тушунарли кўрсатилган. Ходимлар ўзаро дилкаш, самимий. Меҳнат жамоасининг босиб ўтган 63 йиллик ҳаёт йўли, бу ерда етишиб чиққан машҳур кишиларнинг анъаналари кейинги авлод хулқига, тарбиясига ижобий таъсир кўрсатгани сезилиб турибди. Бош директорнинг иқтисодий масалалар бўйича ўринбосари Г. А. Цердик саволларимизга бажонидил жавоб қилди:

— 1994 йили ишлаб чиқариш ҳажми 31,5 миллион сўмликни ташкил қилди, — дея сўз бошлади Григорий Алексеевич, — 6544 та двигатель тўла созланди. Бу кўрсаткич 1993 йилда 6172 та бўлганини эсласак, ўсиш суръати чакки эмаслигига ишонч ҳосил қиламиз. Эҳтиёт қисмларни, халқ истеъмоли молларини ишлаб чиқариш ҳажмида ҳам жадал ўсишлар кузатилди. Рентабеллилик 30 фоиздан ошди. 1994 йилни 3 миллион сўм фойда билан якунладик. Ишчиларнинг ўртача маоши 1,5 минг сўмдан ошади. 1995 йилда 7000 та «А-01М» маркали двигателларни тўла созлашни режалаштирганмиз...

Бозор шароитида ўзини бирмунча эркин ҳис этаётган бу жамоанинг меҳнат муваффақияти сирлари нимада экани билан қизиқдик. Г. А. Цердик ва кадрлар бўлимининг бошлиғи С. Н. Шаяхметова корхонада узоқ йиллар давомида шаклланган муқим меҳнат жамоасини, қарор топган соғлом ишчанлик муҳитини, мустаҳкам дўстлик ва аҳилликни «ютуқларимиз бош омили» деб изоҳлашди. Бугун 700 га яқин киши, 17 миллат вакили бир оила аъзоларидек аҳил-иноқ меҳнат қилишмоқда. Корхона маъмурияти миллатлараро дўстликни, аҳилликни янги шароитда муваффақиятли ривожлантирмоқда. Халқимизнинг дўстлик, аҳиллик бор жойда осойишталик, қут-барака бўлади деган ҳикматининг нечоғлик ҳаётийлигини шу даргоҳ тимсолида яққол кўриш мумкин.

Мотор созлаш цехи корхонанинг юраги ҳисобланади. Цех бошлиғи А. Д. Ли билан буюртмачиларнинг қизғин суҳбати эътиборимизни тортди.

— Александр Данилович, — дерди улардан бири, — Жорий ҳисобимизда пул йўқ, ҳозирча, қарзимизни қишлоқ хўжалик маҳсулотлари, чунончи пиёз билан узсак майлими?

— Майли, келтиринг, пиёзни ишчиларга тарқатамиз ёки сотиб пулини маош сифатида берамиз, — деди цех бошлиғи.

Биз ҳам бу олижаноб инсоннинг суҳбатини олдик.

— Буюртмачилар сероб, лекин пули йўқ, — деб ҳикоя қилади А. Д. Ли. — Яқинда бир мижозимиз эҳтиёт қисмлар олиб, эвазига эски деталлар, синган узеллар, темир-терсаклар келтириб, ҳисоб-китоб қилди. Нима тақдим қилишса, йўқ, демай оламиз. Бош корхона ҳожатини чиқармаса ким уларга ёрам беради? Мақсадимиз даладаги техника тўхтаб қолмасин, деҳқон мўл ҳосил етиштирсин. Бир кун келиб у қаддини ростлайди, бадавлат бўлади...

Александр Данилович Ли тадбиркор ишбоши, етук мутахассис. Қўли остидаги 100 дан ортиқ ишчига устоз, уларнинг меҳнатини ташкил қилади. Ҳар куни 5-6 та ҳайдов трактори двигатели сифатли таъмир қилинмагунча, ҳеч ким иш жойини тарк этмайди. Бош директор ҳақида у «Узимизда тарбияланган, дадил ишбилармон, жамоа унга эргашиб янглишмади, раҳбарга елчиганмиз», деб фикр билдирди.

Айрим буюртмачилар билан ҳам суҳбатлашдик. Туракўрғон таъмирлаш корхонасининг бўлим бошлиғи Ривожиддин Камоловдан бош корхона кўрсатаётган хизмат ҳақида холис фикр билдиришни илтимос қилдик.

— Т-4 ҳайдов тракторларининг двигателлари шу ерда капитал таъмир қилинади. Техникага зарур кўпгина эҳтиёт қисмларни ҳам шу ердан оламиз. Уларнинг иш пайтида панд берганини эслай олмайман, — деди у. — Бу йил 20 та «А-01-М» двигателларини тўла созлатишга шартнома туздик. Замонавий деҳқончиликда бу корхона ёрдамига суянмасдан экин-тикин ишларини амалга ошириш қийин. Қандай илтимос билан келмайлик, корхона маъмурияти пешвоз чиқади, ёрдамини аямайди.

— Хўжалигимизда дала ишлари бошлаб юборилди. — деди Оқолтин районидаги «Фарғона» жамоа хўжалигининг бош инженери Деҳқонбой Хидиров. — Ер майдонимиз катта, ишчи кучи оз, техникага таянмасдан кўзланган маррани забт эта олмаймиз. Эҳтиёт қисмлар керак, агар бу корхона жамоаси ёрдам кўрсатмаса, деҳқон қаноти ҳисобланган техника темир-терсакка айланиб қолади. Барака топишсин, қандай ёрдам сўрамайлик, йўқ демайдилар.

Р. Хидировнинг ҳикоя қилишича, ўтмишдан кўплаб техника мерос қолган, лекин улар маънавий, жисмоний жиҳатдан эскирган. Техника паркини янгилаш суст бораяпти. Бу йил хўжалик ҳисобидаги толадан 18 тоннасини бериб, битта ҳайдов трактори олди. Бу жуда қиммат...

Навбат етгач, бош директор билан учрашдик. У қомати адл йигит.

— Кўп нарсани сизгача ойдинлаштирдик. Фақат битта саволга жавоб берсангиз, — дедик Рустамбек Алимжоновга. — Қандай қилиб корхона нисбатан қисқа икки йилда ишлаб чиқаришда бурилиш ясаб, ривожланиш йўлига тушиб олди? Жамоанинг Сизга ҳурмати баланд.Шу ҳақда изоҳни ўзингиздан эшитсак.

— Корхонага четдан раҳбар таклиф этилса, у бу ердаги муҳитни, одамларнинг феълини, кайфиятини ўрганиб, бир тўхтамга келгунча, кўп вақтини йўқотади, — дея сўз бошлади бош директор. — У нозик масалаларда янглишса-чи, ишлар пачава деяверинг. Мен эса шу корхонанинг фарзанди...

Рустамбек 1980 йили Тошкент политехника институтини битиргач, бу ерда меҳнат фаолиятини мастерликдан бошлади. Ундаги ишчанлик, одамларга муҳаббат, хушмуомалалик фазилатлари ўзига ҳам ҳурмат келтирди. Цех бошлиғи, касаба уюшмаси раиси, сўнг бош инженер лавозимига кўтарилди. Ўша пайтдаги раҳбар ундаги истеъдодининг қадрига етмади. Уртада келишмовчилик юзага келди. Рустамбек ишдан кетди. У давр руҳини англаб етганлардан эмасми, Москвага бориб Г. Н. Плеханов номидаги халқ хўжалиги институтида ўқиб, менеджер мутахассиси дипломини олиб қайтди. Бу орада бозор иқтисодиётига мослаша олмаган Қўйлиқ тажриба тузатиш заводида иш орқага кетган, ишчиларнинг ярмиси ишдан бўшаган. Янги бош директор Р. Х. Алимжонов кассада пул йўқлигига қарамай фаолиятини ишчи-хизматчилар маошини кескин оширишдан бошлади. Барчага тушлик овқат пули бериладиган бўлди. Қарзга ботиб бўлса-да, мутахассисларни сақлаб қола олсак, албатта ўзимизни ўнглаб оламиз, деб ўйларди янги раҳбар. Нархлар ошган, одамлар руҳан тушган бир пайтда бу тадбири ҳар қандай баландпарвоз сўздан кўпроқ самара берди. Ишдан бўшаб кетганлар қайтиб кела бошладилар. Эртанги кунга умид уйғонди.

Одамларни иш билан таъминлаш учун янги раҳбар алоҳида ғайрат кўрсатди. У Қозоғистон ва Россия корхоналари билан издан чиққан алоқаларни тиклади. Олтойлик тракторсозлар билан дўстлашди. Бу давлатларда савдо марказлари очиб, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари элтиб сотишни йўлга қўйди. Тушган пулга у ердан зарур эҳтиёт қисмлар олинди. Ҳамкорликда қўшма корхоналар ташкил этди. Унинг ташаббуси билан корхонада ишлаб чиқариш тизими бозор тамойилларига мувофиқлаштирилди. Цехлар, участкалар, фирмаларга айлантирилиб, директорлар тайинланди. Уларга давлат буюртмасини бажариб бўлгач, бўш вақтларида қўшимча даромад қилишига рухсат берилди. Масалан, қурилиш фирмаси бўш вақтида четдан буюртмалар топиб, иш бажаради. Топган даромадининг бир қисми корхонага, қолгани қурувчиларнинг чўнтагига тушади. Бугун 8 та фирманинг ҳаммаси харидоргир маҳсулот тайёрлаб чиқариб, қўшимча даромад келтирмоқда. Одамлар қалбида ҳалол меҳнатга қизиқиш пайдо бўлган. «Фикр» деб номланган ижодий фирма одамларнинг миясида туғилган ғоялар, фикрлар, таклифларни тадбиқ қилади. Ғоя муаллифи албатта тақдирланади. Янги очилган кичик корхонада КамАЗ автомашиналари ва Т-4 ҳайдов тракторларининг айрим мураккаб узелларини тайёрлаб чиқариш йўлга қўйилди. Яқин кунда ёнилғи насоси қисмларини оммавий тайёрлашга ихтисослашган яна бир қўшма корхона ишга туширилади. Ишчи-хизматчилар қўшимча даромад топаман деб ўзларини ҳар хил юмушга уришмайди. Маъмурият уларга муносиб машғулотни корхонанинг ўзида барпо этиб, таклиф қилади. Улар давлат буюртмаларини бажариб, сўнг халқ истеъмоли буюмлари ишлаб чиқаришда қатнашадилар. Бундан мамлакат, корхона ҳамда ишчиларнинг ўзи манфаат кўради. Корхонадаги фирмалар бу йил 50 турда 500 минг сўмлик халқ истеъмоли буюмлари ишлаб чиқаради. Маҳсулотларнинг айримлари билан танишдик. Сут соғиш қурилмаси уч ғилдиракли енгил аравачага ўрнатилган. Илгари соғувчи бир қўлида аппарат, бошқасида пақир кўтариб оларди. Энди у аравачани етаклаб юради. Қурилмадаги идишга 10-15 сигирнинг сути жо бўлади. Хуллас соғувчининг меҳнати енгил ва унумли. Ёки дон туйгич қурилмасини олинг. У донни ёрма қилади. Беданни майдалаб-аралаштириб, аралаш озуқа тайёрлаб беради. Бетонқоргич, ғишт қолиплагич, митти юк кўтаргич шулар жумласидандир.

Даромадга қараб буромад. Ишчи-хизматчиларга салмоқли маош тўланади. Чорвоқда 120 ўринли дам олиш зонаси, корхонада тиббиёт муассасаси, спорт зали ишлаб турибди. Барча маданий-маиший муассасаларнинг сарф-харажатини корхона ўз зиммасига олган. Р. Х. Алимжонов раҳбар бўлиб келгач, икки йил ичида юз берган бундай ўзгаришлар, иқтисодий юксалишлардан узоқ сўзлаш мумкин. Ҳамма қулайликлар меҳнат жамоаси учун деган шиор бу ерда қатъий амалда. Ҳаракат дастуридан тўқ-фаровонлик, дўстлик, аҳиллик катта ўрин олган. Бундан ҳамма мамнун, қийинчиликлардан ҳеч ким нолимайди. Маъмурият янги давр кишиларига хос фикрлаб фаолият юргизади. Бозор иқтисодиёти берган имконият, эркинликлардан фойдаланиб, ишлаб чиқариш ҳажми ва суръатини ошириш, асосий омил ҳисобланган инсонлар турмуш даражасини юксалтириш, истеъмол бозорини янги маҳсулотларга тўлдириш пайида бўлмоқда. Қўйлиқ тажриба тузатиш-механика заводи янгитдан довруғ таратадиган кунлар узоқ эмас. Булар тадбиркор раҳбар Р. Х. Алимжонов саъй-ҳаракатлари самарасидир. Раҳбарликда ҳикмат кўп деб шуни айтадилар-да.

Баҳром ҚАҲҲОРОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

Фермернинг йўли ойдин

МАШАҚҚАТИГА ЧИДАГАН РОҲАТИНИ КЎРАДИ

Юртбошимиз И.А. Каримовнинг ҳаётбахш фармон ва қарорлари тарих зарварақларида ўзининг янги саҳифасини очди. Чунончи, ишбилармон ва тадбиркорларга хайрли ишларни оғишмай амалга ошириш учун кенг йўл очилди. Шу боис ҳам Бухоро вилоятида юзлаб фермерлар довруғи довон ошиб, ўзлари элга танилди. Тўрт-беш йилдирки, улар фермерлик ҳаракатини кенг қулоч ёйдириб, чорва маҳсулдорлигини оширишда ва сифатини яхшилашда устивор тадбирларни амалга оширишмоқда. «Ҳолва деган билан оғиз чучимас», деганларидек, сермашаққат меҳнат этагидан тутган кўплаб фидокорлар фақат бугунни эмас, балки эртани, яъни келажакни ҳам кўзлаб ишлашга ўрганишади. Дастурхони тўкин, рўзғори бут элимизнинг эса истиқболи ёрқин кўзга ташланади. Бугун шундай манзара намоён.

Тан олиб айтиш керакки, даставвал фермерлик ҳаракатига нописанд қаралган пайтлар ҳам бўлди. Негаки, ҳар қандай эзгу ҳаракат ҳам бошида айрим тўсиқларга дуч келади. Сабаби — аён. У то оммавийлашиб, ўзининг илк самараларини кўрсатмагунча қандайдир ишончсизликка ўхшаш туйғуни уйғотиши мумкин. Бу борада ҳам ана шундай айрим қусурлар вужудга келди, гоҳо қарама-қаршиликлар пайдо бўлди. Эндиликда барча тўсиқ ва муаммолар ортга чекина бошлади. Фермерлар иши ривожланиш ва тараққиёт палласига кирди.

Бир пайтлари банкда ҳисоб рақамлари очиш, озуқа экинлари учун ер олиш қийин ке[illegible]ни ҳеч кимга сир эмас. Баъзан шундай ҳо[illegible]лар бўлдики, кам ҳосил берадиган, ун[illegible] йўқ — тошлоқ ва ташландиқ ерлар фақат фермерларга ажратилди. Тадбиркор ва ишбилармонларнинг қалб даъвати, хоҳиш иродаси ва тадбиркорлиги, ишга муносабати айрим муаммолар устидан устун келди. Айниқса юртбошимизнинг бундай кишиларга хайрихоҳлиги ва эътибори пировард натижалар берди, уларни янги-янги муваффақиятлар сари руҳлантирди.

Республикамизда фермерлик ҳаракатининг илк қалдирғочлари бўлиб, вилоятдан М. Файзуллаев, Т. Тошев, Ф. Шодмонов ва бошқалар эл назарига тушди. Бухорода фермерлик мактаби яратилди.

Халқимиз «Тоққа чиққан чўққини кўзлайди» деб бежиз айтмайди. Бугунги кунда бухоролик фермерлар сафи тобора кенгайиб бормоқда. Уларнинг меҳнат фаолиятини ҳар қанча қаламга олсак арзийди.

Бухоро туманидаги Обид Убайдов номли жамоа хўжалигида «Асад Остон» деб номланган фермер хўжалиги мавжуд. Биз шу хўжалик хусусида мухтасар сўз юритмоқчимиз.

Бу фермер хўжалиги 1994 йилнинг ёзидан фаолият кўрсата бошлади. Туман ҳокими Элмурод Шомуродов фермерлар ишини қўллаб-қувватлаб, уларнинг иши бароридан келишига кўмаклашди. Биринчи эътибори ва эътирофи шу бўлдики, 20 йилга муддат билан 20 гектар ер ажратди. Қарабсизки, фермада иш жонланди.

Биз ана шу фермер хўжалигида бўлдик. Бу ердаги ишлар билан танишиб, кўнглимиз тоғдай кўтарилди. Таъбир жоиз бўлса, худди рисоладагидек — ҳаммаси ўрнида. Шарт-шароит муҳайё. Ферма ҳовлисининг ташқи қиёфаси дастлаб бизда катта таассурот қолдирди. Чор атрофи боғ-чорбоғ. Техника учун алоҳида жой. Ҳаммаси саранжом-саришта. 160 бош қорамолга мўлжаллаб қурилган қишки ва ёзги бино бекаму-кўст. Қаерда шароит яхши бўлса, ўша ерда олға силжиш бўлади. Чорвадорлар уйи, дам олиш хонаси — ишчилар хизматида. Ичимлик сув

• «Асад Остон» фермер хўжалиги бошлиги Тўймурод Асадов.

• Механизатор Самад Барокатов.
М. ЖЎРАЕВ чизган расмлар.

ва табиий газ бу ердагилар учун яна бир қулайлик, шуларни кўриб тағин бир қувондик.

Фермер хўжалиги бошлиги Тўймурод Асадовни суҳбатга чорладик.

— Касбим асли ўқитувчи, — дейди у. — Шу касбда 25 йилдан ортиқроқ фаолият кўрсатдим. Муаллимлик қилдим, раҳбарлик лавозимларида ишладим. 35-ўрта мактаб мен учун қадрдон даргоҳ. Қалб амри мени фермерликка ундади. Шунгача жияним Самаджон Барокатов ферма ишлари билан машғул эди. Жамоа аъзолари ўзаро маслаҳатлашиб, фермер хўжалигига раҳбарликни менга тавсия этишди. Ишончни оқлаш учун баҳоли қудрат... дегандай.

Иш қуроли соз бўлса, машаққатлар оз бўлиши барчага беш қўлдай аён. Шу маънода фермер хўжаликнинг 1 та ҳайдов, 2 та «МТЗ-80» маркали трактори ва 1 та «КИР-1,5» маркали ўрим агрегати доимо ишга шай. Озуқа жамғариш мавсумида бедадан озуқа тайёрлаш механизмидан ҳам унумли фойдаланиш кўзда тутилмоқда.

Гапнинг сирасини айтганда, ҳар қандай бинонинг пойдевори мустаҳкам бўлса, табиийки, унинг устиворлиги шунча ошади. Мазкур фермер хўжалик хусусида ҳам шунга ўхшаш халқона гапни айтиш мумкин. Аслида унга 1993 йилда пойдевор тикланган эди. Обид Убайдов номли колхоз таркибида илк фермер хўжалиги сифатида иш бошланди. Ўшанда 8 гектар ери бор эди. Биринчи йили 40 бош қорамоли бор бу фермер хўжалиги аввалбошданоқ дадил қадам ташлади. Шу йили 12 тонна гўшт ва 24 тонна сут етказиб берилди. Йилни фойда билан якунлади. Ҳозирга келиб қорамоллар бош сони 160 тага етди.

Қорамолларни алоҳида-алоҳида гуруҳларга бўлиб парваришлаш йўлга қўйилган. Бу ижобий самара бераяпти. 10 бош новвос бўрдоқига боқилиб, шу йилнинг январь ойида 4,3 тонна гўшт давлатга сотилди. 7000 литр сут шаҳар аҳолисига етказиб берилди. Биргина гўшт сотиш ҳисобидан 45 минг сўмдан зиёд даромад қилинди.

Дарвоқе, унинг келажаги ҳақида нима дейиш мумкин? Фермер хўжалигининг истиқболи порлоқ, йўли нурафшон. У бу йил жамоа хўжалиги билан шартнома тузган ҳолда 20 тонна гўшт ва 70 тонна сут етказиб беришни режалаштирган. Режа эса албатта шараф билан уддаланади.

Чорва моллари соғлом ва тўқ бўлса, маҳсулдорлиги ҳам шунга яраша бўлиши аниқ. Шу боис молларнинг наслини яхшилашга эътибор берилмоқда. Бу борада тажрибали мол дўхтири Саид Ҳусеновнинг алоҳида хизмати бор.

Пешқадам соғувчи Муслима опа Фахруллаеванинг меҳнатини эҳтиром билан таъкидлаш лозим. Унга 12 бош говмиш бириктирилган. Опа қўлга киритаётган натижалар чакки эмас. Умуман, бу ерда тиниб-тинчимас 9 нафар ишчининг ғайрат-шижоати бўлакча. Манфаатдорлик кун сайин ошиб бормоқда. Бу эса фермер хўжалигининг тараққиётини белгилайди.

Фермага «Асад Остон» деб ном қўйилишида катта рамзий маъно бор. Ота дуосига содиқ фарзандлар шундай ном танлашди. Аҳил ака-ука Жўрабой, Тўрақул, Азиз Асадовлар ҳам шаҳарда ишлашларига қарамай ферма ишларини жонлантиришда ўз кўмакларини аяшмайди. Аҳилликда, ҳамжиҳатликда эса ҳикмат кўп.

Фермер Тўймурод Асадовнинг нияти улуғ. Бундай кишининг эса меҳнатига ҳамиша барака кираверади. Тадбиркорнинг айтишича, Усмон Юсупов ва Обид Убайдов номли жамоа хўжаликлари оралиғидаги 35-ўрта мактаб биносини таъмирлаш галдаги вазифадир. Қиш мавсуми олдидан эса 20 нафар ўқувчига фермер хўжалиги ўз ҳисобидан оёқ кийимлари олиб берган эди. Шунингдек уларга бепул сут тарқатилмоқда. Буларнинг ҳаммаси хайрли ишнинг дебочаси. Фермернинг ниятлари ижобат топса, эзгу ишлар қамрови ошгандан-ошиб, фақат яхшиликка қараб ўктамона қадам ташланаверади...

Воси НОСИРОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

Буюк Ғалабанинг 50 йиллигига

ЯХШИЛАРНИ ЭСЛАМАК САВОБДИР

Кексалар Абдували Ҳусановни минг тўққиз юз ўттиз тўққизинчи йили ҳарбий хизматга от миниб, қўшиқ айтиб кетганини тез-тез тилга олишади. Дарҳақиқат, Абдували Ҳусанов ўша йили Андижоннинг Булоқбошисида жойлашган Найман қишлоғидан Финляндия урушига кетаётганини ўзи ҳам билмаган эди. Эндигина билаги кучга тўлиб, қишлоқ мактабида муаллимлик фаолиятини бошлаган Абдували кўз кўриб, қулоқ эшитмаган жанггоҳларда қатнашди. Уруш кетидан уруш уланиб кетди. Немис-фашист босқинчиларига қарши жангларда қатнашди. Урушдан биринчи гуруҳ ногирони бўлиб қайтиш 25 ёшли йигит учун жуда оғир мусибат эди. Ҳа, бизнинг элдошларимиз мусибатларни матонат билан енга олгани учун ҳам кўнгилларимиз ғурурларга тўлади. Абдували Ҳусановнинг жанггоҳларда кўрсатган жасоратларини ҳисобга олиб, уни муносиб тақдирладилар. III даражали Шуҳрат

ордени, II даражали «Ватан уруши» ордени ва бир нечта жанговар мадаллар берилди.

Урушдан она қишлоғига қайтгач, ногирон бўлишига қарамай ижтимоий ҳаётда фаол иштирок эта бошлади. Найман қишлоқ кенгаши котиби, ўзи ўқиган мактабда директор, 1950 йилгача Манак қишлоқ Кенгаши раиси лавозимида ишлади. А.Ҳусанов етти йил «Шарқ юлдузи» колхозида раис муовини, ундан сўнг беш йил шу колхознинг раиси бўлди. 1962 йилдан 1974 йилгача Найман қишлоғидаги ҳозирги Навоий номли колхозда раис эди. Ҳужжатларни варақлар эканмиз пахтачилик, чорвачилик ва бошқа қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари ишлаб чиқариш борасида у раҳбарлик қилган хўжалик доимо илғорлар сафида бўлганлигининг гувоҳи бўламиз. Хўжалик ҳудудида иккита замонавий мактаб қурилди. «Оталар чойхонаси», маиший хизмат уйи ва бир нечта ишлаб чиқариш корхоналари жойлашган икки қаватли бино ўшанда бунёд этилганди. Қишлоқларни ободонлаштиришни кўплар ўша пайтларда Абдували Ҳусановдан ўрганган эди. Аҳоли пунктлари тоза ичимлик суви билан таъминланганди. У яратган боғларнинг мевасидан ҳалиҳануз меҳнаткашлар баҳраманд бўлишмоқда.

Урушдан сўнгги йилларда қишлоқ хўжалигини ривожлантиришдаги қилган сидқидил меҳнати учун у орден, ҳукуматнинг фаҳрий ёрлиқлари билан мукофотланганди. Вилоят ва район Кенгашларига бир неча ўн йил сурункали равишда депутат этиб сайланди. У меҳнатсиз ҳаёт кечиришни тасаввур ҳам эта олмас эди.

Умрининг сўнгги йилларида маҳалла қўмитаси раиси бўлиб хизмат қилди. 1988 йили Абдували Ҳусанов етмиш бир ёшида вафот этди...

Абдували акадан яхши ишлар, яхши шогирдлар ёдгорлик бўлиб қолди. Бу ширин хотира меҳрибон инсонни доим эслатиб туради.

Яқинда бир гуруҳ булоқбошилик меҳнаткашлар биз билан суҳбатда Абдували Ҳусановнинг номини абадийлаштириш зарурлигини таъкидлашди. Кейинги пайтларда Андижон вилоятида фахрийларни улуғлаш борасида кўпгина ибратли ишлар қилинаётир. Умид қиламизки, вилоятдаги хайрли ишга масъул ўртоқлар Абдували Ҳусановнинг меҳнатини, келажак авлод олдидаги у кўрсатган ибратни муносиб баҳолиб, унинг номини абадийлаштириш тадбирларини кўрадилар, Зеро, яхшиларни эсламак ва қадрламак хайрли иш дир.

Қ. ДИЛМУРОДОВ.

ДИЛЛАРДА НОМИ

Вильданнинг отаси Саид ака Ульянов областининг Кулатка районидаги Терешка қишлоғида савдо ташкилотида ишлар эди. У оғир касалликдан вафот этди. Онаси Фотима опа бешта боласини олиб Ўзбекистоннинг Шаҳрихонида яшаб турган синглиси Хатича ва катта ўғли Гильманларнинг ёнига кўчиб келди. Болалари Вильдан, Ризван, Набиулла, Марат, Ҳалифаларни ўқишга жойлаштирди, ўзи эса «Янги куч» артелига фаррош бўлиб ишга кирди.

Вильдан Шаҳрихон марказидаги «Намуна» мактабида ўқир экан, тезда ўзбек болалари билан апоқ-чапоқ бўлиб кетди. Бир йил ўтар-ўтмас у соф ўзбек тилида сўзлашадиган бўлиб қолди. 1938 йили 7-синфда ўқиётганида Шаҳрихондаги машҳур Болтабой темирчига шогирд бўлиб ишга кирди. Лекин ўқишни ташламади, тушгача ўқиб, кейин темирчиликка чопарди. 1941 йил 22 июнда фашистлар она-Ватанимизга бостириб кирди. Бу мудҳиш хабарни эшитган Вильданнинг тинчлиги бузилди. Паспортда ёзилганидек, Вильдан 1924 йил 10 сентябрда туғилган. Миллати ўзбек деб ёзилган. У район ҳарбий комиссариатига бориб, фронтга юборишларини сўради, лекин ёши тўлмаганлиги учун уни қайтариб юборишди.

1942 йилнинг августида 18 ёшга тўлган Вильдан шаҳрихонлик қирқ йигит билан бирга армия сафига чақирилди. Улар тушган эшелон Пензага келганда шаҳрихонликлар турли қисмларга бўлиниб кетишди. Вильдан минамётчилар мактабига қабул қилинди. Мактабни тугаллаган Вильдан 1943 йил бошларида Сталинград фронтида гитлерчиларни тор-мор этишда қатнашди.

1943 йил август ойи эди. Вильдан жанг қилаётган қисм Севск шаҳри ёнида гитлерчилар мудофаасини ёриб ўтиб, душман изига тушди. Қисм Десна дарёсининг қирғоқларигача етиб келди. Сержант Вильдан Хабиев минамёти билан ўзлари ясаган солга ўтириб, дарёнинг нариги томонига ўта бошлади. Вильдан ўз расчётини биринчи бўлиб дарёдан олиб ўтди, душман ўқи остида минамётни дарё қирғоғидаги жарликка ўрнатди.

Дарёнинг ўртасига келганда душман уларни қаттиқ ўққа тутди. Рота командири, взвод командири оғир ярадор бўлди. Буни кўрган минамётчилар саросимага туша бошладилар. Шунда сержант Хабиев дадиллик билан минамётчилар ротасига команда бера бошлади. Душман чекинишга мажбур бўлди.

Вильдан Хабиевнинг бу жасорати қўмондонлик томонидан муносиб тақдирланди — унга Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвон берилди.

Вильдан Хабиев Олтин Юлдузни икки йил тақиб юриб, жанг қилди. Афсуски, у Польша шаҳарларидан бирини озод қилиш учун бўлган жангда — 1945 йил 11 мартда, Ғалабага саноқли кунлар қолганда душман ўқидан ҳалок бўлди.

Вильдан Хабиевнинг номи шаҳрихонликлар дилидан ўчмас жой олган.

Муҳаммад РАҲИМ,
уруш ногирони.

МИЛЛИОНЛАР НИДОСИ

Ватан уруши қурбонлари ва бедарак кетганлар хотирасини абадийлаштириш мақсадида «Хотира» китобининг нашр этилиши савобли иш бўлди. Чунки бу қаҳрамонларимиз учун қўйилган яна бир ёдгорликдир.

Китобни қўлга олиб секин, авайлаб бир-бир варақлайман. Э-Воҳ! Неча юзлаб уйланмаган навқирон йигитлар, оталар нобуд бўлибди-я! Қалбим изтиробдан, аламдан зирқираб кетади. Китоб қатидан уларнинг нидоси гўё эшитилгандай туюлди. Вужудим қулоққа айланди. Бу нидони қоғозга туширишга уринаман...

— Биз сон-саноқсиз миллионлармиз. Жисмимиз ўзга юртлар тупроғида қолиб кетди. Лекин руҳимиз ҳамиша сиз билан: ишда, ўқишда, байрамда, тўйда, дастурхон атрофида оила аъзолари билан гурунглашиб ўтирганингизда доимо ёнингиздамиз. Муваффақиятларингиздан хурсанд бўлиб, ором оламиз. Қайғунгиздан изтироб чекамиз. Афсус, бундай пайтда ёрдам беришдан ожизмиз.

Бахтли авлод! Сиз озод, бахтли ҳаёт кечиринг, деб қўлимизга қурол тутиб фашизм билан жанг қилдик. Виждон, бурч, фарзандлик садоқати шуни тақозо этди. Қул бўлиб, тиз чўкиб яшагандан кўра, курашиб ҳалок бўлишни афзал билдик. Энг муҳими, гитлерчиларнинг ёвуз нияти амалга ошмади. Туғилиб ўсган Ватандан узоқда, ўзга юртларда жонажон Ўзбекистонни, келажак авлодни фашизм балосидан ҳимоя қилдик.

Фашистларнинг йиртқичлигини, ваҳшийлигини тасвирлашга тил ожиз. Бегуноҳ одамлар дорларга осилди. Гўдаклар оловда куйдирилди. Урушда инсон шу даражали хўрландики, эслашга қўрқади одам. Юзлаб, минглаб кишиларни сафга тизишиб, бир йўла пулемётдан ўт очиб ўлдирдилар, уйларга қамаб ёқиб юборишди.

Уруш нечоғли шафқатсиз, қонли бўлмасин, биз нима учун жанг қилаётганимизни яхши билардик. Адолат, ҳақиқат биз томонда эди. Турли миллат фарзандларининг дўстлиги, иноқлиги, бир-бирига ёрдами душманнинг ҳарбий машинасидан устун келди. Бизни тиз чўктира олмади, балки ўзи таслим бўлди. Ахир, ўз озодлиги, мустақиллиги учун курашганларни эгиб бўладими?

Душмандан марҳамат, шафқат тиламадик. Миллий ғурур, йигит деган ном, онамизнинг оқ сути, Ватан тушунчаси — олий, имонимиз бутун этди.

Ҳа, душман бизни жисман йўқ қилса-да, эзгу тилакдан, эътиқоддан, маслакдан қайтара олмади. Дўзах азобида қолсак ҳам келажакка, ёруғ кунлар келишига, ғалабага ишондик.

Юртдошлар! Мустақилликни қўлга киритибсизлар. Шодландик, хурсанд бўлдик. Хайрият, кўкрагингизга шамол тегди. Эй, яхшилар! Огоҳ бўлинг. Уруш балоси юртга қайта оралмасин. Ғафлатда қолманг. Ғалабанинг 50 йиллиги тантаналарида ёдлаганларингиздан руҳимиз шод. Ҳа, руҳимиз ҳамиша сизлар билан.

Шамидулла ОТАҚУЛОВ,
Пайариқ туман халқ таълими аълочиси.

Жонли хотира

ДИЙДОР

Гитлерчиларга қарши урушдаги жанговар хизматимни Сталинградда 226-ўқчи дивизиянинг танкка қарши отувчи тўпчи дивизионида бошлаганман. 1943 йилнинг қаҳратон қиши: туф десанг туфигинг лабингда музлайди. Уйсиз, дарахтсиз, бийдай дашту биёбонда тиззамизгача қор кечиб жанг қилардик. Қўлларимиз совуқдан титраса-да, юрагимизда душмандан ўч олиш, ор-номус ўти ёнарди. Шу ўт тафтида совуқни писанд қилмай жангга кирамиз. Гитлерчилар ҳам бошига тушаётган устма-уст зарбдан ҳуши учиб кетган, пайт пойлашади. Эрта-кеч, ярим тун демай нохос жанг бошлайди. Эҳ, қанчалик оғир ва даҳшатли бўлган эди, бу уруш.

Икки томондан ҳам ҳар куни кўплаб талофатлар бериларди. Совуқда тўнғиб ётган мурдалар шунчалик кўп эдики, уларни ҳатто эслаш ҳам бугун нақадар оғир...

Ҳа, уруш номи билан офат ўчоғи эди. Урушда душманни ҳушёр кузатиш, яқинига бориб ахборот тўплаб келиш муҳим омиллардан ҳисобланарди. Жангдан ташқари вақтларда — тунда соат 12 лардан бошлаб душманга энг яқин бўлган кузатиш жойларида постда турардик. Муҳим ҳодиса, ёки ёвда бирор ўзгариш бўлса дарҳол, телефон орқали хабар қилардик.

Бир воқеа ҳеч ёдимдан чиқмайди. Кеча-кунлик навбатчиликни тугатиб, постни қуролдош дўстимга топшириб энди йўлга чиқаётган пайтимда шундай кучли тўс-тўполон, отишма бўлдики, ўшанда бир ўлимдан қолганман. Визиллаб ўнг-сўлимдан ўқ учди, айниқса минамёт ўқи бизни тупроққа кўмиб юборди. Бизникиларнинг жавоб отишмасидан сўнг тинчидик шекилли, тупроқ остидан аранг чиқиб, атрофни кузатдим, шеригим йўқ. Чақирай десам, душмандан ҳайиқаман, эшитиб қолмасин, деб. Бир пайт шеригим ҳам эмаклаб келди.

Хуллас, постни унга топшириб, ярим тунда йўлга тушдим. Бир оз юргач, ерда телефон сими чалкашиб ётганини кўрдим. Биз симни ушлаб манзилимизни аниқлардик. Ёритгич ракета ёруғида йўлимни аниқлай бошладим. Бироз юришимни биламан, ўлиб ётган солдатга дуч келдим. У бир қўлида бутқали котелок, иккинчисида буханка нон, кўзи очиғича қотиб қолибди.

Елкамда карабин, кетяпман. Бир вақт узоқ ёнадиган парашютли ракета ҳавога чиқди. Ётиб олиб атрофга қарасам, мендан унча узоқ бўлмаган ерда — ўнг томонимда елкаларида [illegible] кўтариб кетаётган одамлар кўринди. Ҳа, бизникилар жойни ўзгартираётган бўлсалар керак, деб ўйладим, шу томонга қараб юрдим.

Бир пайт бегона ҳандақлар ёнига бориб қолибман. У ердан бир одам чиқиб, мен билмаган тилда сўроқлаб қолди. Қўлимдаги музлаган кашали котелокни жон ҳолатда унга қараб отдим, башарасига тегдимикан, у доддаб, бир нарсалар деб бақирди.

Мен орқамга ташланиб, худди учгандай қоронғида тўнғиб ётган ўликлар орасига ўзимни отдим. Бирзумда бақириқ-чақириқ бўлиб кетди. Ёритқич ракеталар отилиб, автоматлар тариллай бошлади.

Мен зарб билан ўзимни ерга отганимда қалин қор ичига чўкканим сабаб душман ўқидан омон қолдим. Ёнимдаги ўликларга тегаётган ўқлар овози сескантирарди одамни. Улар бир дақиқа атрофимга отишиб, ўзаро нималарнидир гаплашиб сўнг уйларига кириб кетишди.

Ҳаммаёқ тинчгач, мен мурдалар ёнидан секин чиқиб, келган томонимга қараб юра бошладим. Усти очиқ хандаққа қор бўронидан яшириниб кириб олиб, нафасни ростлаб, бир оз ўзимга келгандай бўлдим.

Кўп фурсат ўтмай, ўнг томонда ғунғирлаган овоз эшитилди. Ерга ёпишиб ётиб олдим, тез-тез юриб ўтиб кетишди, ғунғирлаганлар. Билсам, немислар экан улар.

Шу жойда анчагача атрофга назар ташлаб ўтирдим. Ҳавога кетма-кет ракеталар чиқди. Кўнглим ёришиб кетди. Менга таниш йўл чеккасида ётган тиканак сим ўроғлик катта шпалга кўзим тушди.

Ҳар эҳтимолга қарши карабинни тайёр ҳолда тутиб, қоронғида кетаётсам, бир барваста одам қаршимдан чиқиб қолди. «Стой, кто?» дейишимни биламан, у қўлтиғидаги катта тугунини ташлаб, автоматига ёпишди. Унгача мен карабин тепкисини босиб улгурдим. Газанда гурсиллаб ағдарилиб тушди.

Ўлжа тушган автомат елкамда, ўқлоқлик карабин қўлимда кетаяпман. Ниҳоят, томлари ер бағирлаб ётган кулбаи вайронамизга етиб келдим. Ўзимизникилар билан дийдор кўришганимда тонг эндигина юз кўрсатганди. Йўлдаги воқеалар, алоқа симнинг узилганию немислар жойлашган пунктлар ҳақида бошлиқларга ахборот бердим. Қуролдош дўстларим немис автоматини бири олиб, бири қўйиб томоша қилишарди. Бизда у вақтлар бундай ихчам,зўр қуроллар йўқ эди-да, фақат «Саксовул» деб аталувчи беш отаримиз солдат елкаларни яғир қилиб юрарди. Дўстларим мени саволга тутар, қани энди, ўзимни ўнглаб олиб гапиролсам, чарчоқ уйқусизлик, йўлдаги тасодиф-воқеалар энди мени енгиб гангитмоқда эди...

Раҳимжон УБАЙДУЛЛАЕВ,
1-гуруҳ уруш ногирони.

ЧЎПОН — АҲДИДА УСТИВОР

Нишон туманидаги «Нишон» қоракўлчилик-наслчилик жамоа хўжалиги аъзолари бир-бирига меҳр-оқибатли, камарбаста бўлишиб меҳнат қилишаяпти. Чорвадор-қўйчивонларни айтмайсизми?! Қайси даврада бўлмай, улар хўжалик раҳбари Чўли Бозоров номини ҳурмат-эҳтиром билан тилга олишди.

Етмиш бир ёшли Суюн бобо Бўтаёров билан суҳбатимиз мароқли кечди.

— Умрим қўй боқиш билан ўтяпти, — дейди отахон. — Худога шукр, меҳнатнинг заҳматини ҳам, роҳатини ҳам кўрдим. Уйли-жойли бўлдим, ўғил-қизлар ўстирдим... Раҳбаримиз Чўливойни ўз фарзандимдай кўраман. Бағри кенг инсон. Бировни ота дейди, бировни ука. Рости, у раҳбар бўлиб келган йиллари хўжалигимиз аҳволи ночор — отарларда чиқим кўп эди. Ҳозир яхши. Чорва ҳалол одамни хуш кўради.

Энг муҳими, хўжаликда қишлов соз ўтди. Ем-хашак мўл-кўл бўлди. Ферма мудири Зиёқул Зиёдуллаевнинг айтишича, ҳозир ҳам икки йилга етиб ортадиган озуқа бор. Улар қўшни туман чорвадорларига заҳирадаги озуқадан ёрдам беришди. Чунончи, қишнинг охири, кўкламнинг бошларида Косон туманидан келиб, хашак сотиб олиб кетишди.

Хўжаликда 20 минг бошдан зиёд қўй бор. Бу йил 15 минг бошга яқин совлиқлардан қўзи олиш режалаштирилган. Она қўйлар дуркун, соғлом. Онаси соғлом қўзининг ўзи ҳам дуркун бўлади. Шу кунларда совлиқларнинг асосий қисми қўзилаб бўлди. Натижа ёмон эмас.

— Илғор чўпонлар кўпдир?

— Бизда қолоқ чўпон йўқ, ҳаммаси илғор.

Хўжаликнинг Ўрол Кўчиев, Бойқобил Бозоров, Ўроз Номозов, Зойир Жиянов, Араб Қўйлиев, Очил Султонов, Маҳмуд Чориев сингари чўпон-чўлиқлари тўл олишда яхши натижаларга эришаяпти. Айтмоқчи, Суюн бобонинг қутлуғ таёғини олиб, чўпонлик касбини ардоқлаб келаётган Соатбой Бўтаёровнинг меҳнатини алоҳида таъкидлаш лозим. У бу йил ҳар юз бош она қўйдан 118 тадан қўзи олишга аҳд қилган. У ва унинг ҳамкасблари аҳдида устивор.

Хуллас, Нишон туманининг Кўркинчак яйловларида бугун манзара ўзгача. Бу ерларга баҳор бор сепини ёйган. Қўзилатиш кўнгилларни хушнуд этар даражада ниҳоясига етмоқда. Хўжаликда туёқ сони ошяпти. Шу кўкламда 23 минг бош қўзи ўстиришга қолдирилади.

Чорвадорлар бугунги бозор иқтисодиёти талабларидан келиб чиқиб, астойдил меҳнат қилишмоқда. Ҳар ишда тадбиркорликка интилишмоқда. Бунинг самараси улуғ ва қутлуғ бўлгай.

Б. ЭРҚОРОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

СОПОЛ ЖИЛОСИ

Бухоро шаҳрида йилига 430 минг квадрат метр сопол плиткалар ишлаб чиқарадиган завод фойдаланишга топширилди. Янги корхонани Италиянинг «Сити» фирмаси замонавий ускуналар билан таъминлади.

Мутахассисларнинг фикрича, завод қурилишига сарфланган маблағ бир ярим йил мобайнида қопланади. Бу ерда ҳозир қурилишбоп икки хилдаги сопол плиткалар ишлаб чиқарилаётир. Келгусида уларнинг тури ўндан ошиб, қўшимча иш ўринлари яратилади.

(ЎзА).

Аҳоли учун зарур бўлган маҳсулотларни тез ва соз ишлаб чиқаришда кичик корхоналар хизмати катта. Боғдод районидаги Охунбобоев номли жамоа хўжалигида фаолият кўрсатаётган «Ёқуб» кичик корхонаси ана шундайлардан ҳисобланади. У ерда шахсий ва жамоа қурилишлари учун ғишт ва оҳак ишлаб чиқарилмоқда.

СУРАТДА: илғор ишчи Опиятхон Турғунова (чапдан) бошқарув раиси Саминжон Ҳамиджонов ва ишчи Тожиали Умаровалар ғишт сифатини кўздан кечиришмоқда.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат.

Илм амалиёти билан қўғли

Кимёнинг халқ хўжалиги ва саноатда тутган ўрни беқиёс. Бугунги шиддатли ривожланиш асрини кимёсиз тасаввур этиб бўлмайди. Мустақил республикамизда ҳам кимё фанини ривожлантиришга катта эътибор берилмоқда. Бу соҳанинг фидойи олимлари ўзбек кимёси шуҳратини жаҳонга таратишда сидқидилдан меҳнат қилиб, улкан изланиш олиб бормоқдалар. Ана шундай элим, юртим деб ёниб яшаётган, ўз билим-иқтидори билан республикамиз иқтисодиётига салмоқли ҳисса қўшиб келаётган зукко кимёгар олимларимиздан бири техника фанлари доктори, профессор Пўлат МАНСУРОВдир.

Жамоатчи мухбиримиз ўз касбининг билимдони ҳузурида бўлиб, ўзбек кимёсининг ютуқлари, бу соҳанинг қишлоқ хўжалигидаги аҳамияти, уни фан сифатида ўқитиш муаммолари ва экология масалалари ҳақида суҳбатлашди.

МЎЪЖИЗА

— Муҳтарам Пўлат ака, Сиз дунё таниган, юксак минбарларда ўзбек олими сифатида Ўзбекистон давлати шаънини, обрўсини юксакка кўтарган олимсиз. Аввало, ўзбек олими сифатида чет эллардаги фаолиятингиз ҳақида тўхталсангиз.

— Хизмат сафари билан қай давлатда бўлмай, бутун вужудим билан Ўзбекистоннинг жаннатмакон ўлка эканлигига иймон келтирганман. Ватаннинг муқаддаслигини қалбдан ҳис қилганман. Юртим билан фахрланиб, буюк бобокалонларимиз бой меросига, таълимотига содиқ бўлганман. Қай ишга қўл урмай, юртим камолини, унинг порлоқ келажагини ўйлаганман. Франгистондаги бир ярим ойлик сафарим давомида франг тилини ўрганиш билан бирга бу ердаги дорилфунунлар тузилиши билан танишиб, илғор фан ютуқларини юртимиздаги олий ўқув юртларига олиб келишни ўйлаганман. Болгария ва собиқ Чехословакияда олий кимё технология олийгоҳларида ҳамда кимё корхоналарида амалий ишлар олиб борганман.

Жазоирда Миллий енгил саноат институтида физик-коллоидлар кимё кафедраси мудири лавозимида уч йил ишлаб, француз тилида дарс беришга эришганман.

— Домла, Сиз Менделеев жадвалига ўзгартириш киритгансиз. Айтинг-чи, таклиф этган вариантингиз қандай афзалликлари билан ажралиб туради?

— Ҳаёт тинимсиз ҳаракатда ва узлуксиздир. Айни пайтда, доимо ўзгаришда. Эски жадвалга давр ўзгартиш киритишни тақозо этди. Мен таклиф этган жадвал ойнаи жаҳон орқали намойиш этилди. Унинг афзаллиги шундаки, кимё ва физика фанларини ўрганишни осонлаштиради. Жадвалда атом тузилиши аниқ ва равшан кўриниб туради. У содда атом тузилиши шаклида яратилган. Миқдор ўзгариши сифат ва ўз навбатида сифат ўзгариши миқдор ўзгаришига ўтиши аниқ қилиб кўрсатилган.

— Ҳозирда Менделеев элементлар даврий тизими жадвалингизнинг фанда жорий этилиши қандай кечмоқда?

— Бирор янгиликни ҳаётга, ишлаб чиқаришга тадбиқ этиш осон иш эмас. Шундай бўлса-да, Қашқадарё вилояти Косон тумани халқ таълими бўлими ходимлари жадвалимизга ижобий муносабат билдирдилар. Бу баҳо «Маърифат» газетасида эълон қилинди. Сўнгра «Меҳнат» нашриёти, Халқ таълими вазирлиги қошидаги ўқув-услубиёт маркази билан ҳамкорликда жадвални ўн минг нусхада кўпайтиришни режалаштирди. Бу борада профессор Асфандиёр Алавутдиновнинг саъй-ҳаракатини алоҳида таъкидлаш жоиз.

— Қори Ниёзий номидаги педагогика фанлари илмий-текшириш институти билан ҳам ҳамкорлик қилиб келмоқдасиз. Бу ҳамкорлик қандай самара бермоқда?

— Қори Ниёзий номидаги педагогика фанлари илмий-текшириш институтида мактаб ўқувчиларини кимё фанига тайёрлашни такомиллаштириш устида ишлар олиб борилди. Яъни, институт илмий ходимларига маслаҳатлар бериб, кимёвий технологиядан тест саволлари тузишда, билимни стандартлаштириш борасида ҳам бирмунча ишлар амалга оширилди.

— Олий ўқув юртларида кимё фанини ўқитиш ҳозир қандай аҳволда?

— Бу борада мақтовли ишлар қилинди, десак асло хато бўлмас. Олимларимиз назариётни амалиёт билан боғлаб ёшларга сабоқ беришмоқда. Бир қанча янгилик ва кашфиётлар яратмоқдалар. Бу соҳада кўплаб рисола ва монографиялар нашр эттирмоқдалар. Бир сўз билан айтганда, талабаларни билимли, ўз соҳасининг устаси қилиб тайёрлашда барча куч-ғайратларини сафарбар этмоқдалар.

— Ўзингиз ишлаётган ва раҳбарлик қилаётган кафедрада қандай илмий ишлар амалга оширилмоқда?

— Тошкент кимё-технология институтининг мен раҳбарлик қилаётган «Ноорганик моддалар кимёвий технологияси» кафедрасида ҳозирда долзарб бўлган — экологик муҳитни соғломлаштириш борасида катта илмий изланиш олиб борилиб, амалиётга қўлланилмоқда. Бундан ҳавомиз мусаффо, юртдошларимиз соғлиғи мустаҳкам бўлмоқда. Масалан, Чирчиқ электркимё комбинатида газ чиқиндиларидан ва оҳакдан экологик жиҳатдан тоза бўлган «кальций цианамиди» моддаси арзон усулда олинмоқда. Ёки Олмалиқ «Аммофос» ишлаб чиқариш бирлашмасида фосфор кислотасини тозалаш муаммоси адсорбация усулида ўрганиляпти.

— Ҳақиқатан ҳам, ҳозирги кунда экология муаммоси энг долзарб масалалардан бири бўлиб турибди. Она табиатни авайлаш, асраш, атроф муҳитни тоза сақлашда кимёгарларнинг бурч ва вазифалари ҳақида ҳам тўхталсангиз.

— Бажонидил. Ҳозирда Чирчиқ, Олмалиқ, Навоий ва бошқа шаҳарларда газлар ҳавони, суюқ чиқиндилар сувни, қаттиқ моддалар тупроқни ифлослантирмоқда. Бироқ, буларни олдини олишнинг кимёвий йўллари бор. Масалан, заҳарли газларни ушлаб, йиғиб ундан фойдаланиш усули. Ёки заҳарни бошқа бирикмага айлантириш — «трансформация» қилиш усули. Шунингдек, ариқ чиқиндиларини чўктириш ва бошқа усуллар орқали тозалаш. Қаттиқ ҳолатдаги чиқиндилар — цемент /семон/ қурилиш материали сифатида қўлланилаяпти. Айни пайтда «Аммофос» бирлашмасида фосфогипсдан гипс ва алебастр олинмоқда. Бундай ишларда кимёгарларнинг хизматлари беқиёсдир.

Суҳбатдош:
Баҳодир ВАЛИЕВ.

Тўрақўрғон туманидаги Наманган қишлоқ хўжалик машинасозлик заводи дала ва боғларда ишлатиладиган техника воситалари учун эҳтиёт қисмлар ишлаб чиқаришга ихтисослашган. Ҳозир заводда 8 турдаги маҳсулотлар ишлаб чиқарилмоқда. Завод маъмурияти бу ҳудудда аҳоли зич яшашини ҳисобга олиб полос ва жун рўмоллар тўқишни йўлга қўйди. Айни пайтда 30 нафардан ортиқ қиз-жувонлар иш билан таъминланди.

СУРАТЛАРДА: 1. Ишчи Зулхумор Салимова полос тўқияпти. 2. Шоҳида Шералиева тўқиган жун рўмолини кўздан кечираётир.

Турғунбек МАҲКАМОВ олган суратлар.

«БИЗНЕС-БИРЖА» ТАНЛОВИГА МАРҲАМАТ!

Мамлакатимизда кичик ва ўрта корхоналарни ривожлантиришга, тадбиркорликни қўллаб-қувватлашга алоҳида эътибор берилмоқда. Мулкнинг давлат тасарруфидан чиқарилиши, фермерлик ҳаракатининг тобора ривожланаётганлиги қишлоқларимизда ҳам тадбиркорлик янада кенг миқёслар касб этаётганлигини кўрсатади. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Хусусий тадбиркорликда ташаббус кўрсатиш ва уни рағбатлантириш тўғрисида»ги фармонига мувофиқ кейинги пайтда ишбилармонларга фаолиятларини тараққий эттиришлари учун зарур шарт-шароитлар яратилмоқда. Кичик ва ўрта тадбиркорликни ривожлантиришга кўмаклашувчи республика жамғармаси («Бизнес-фонд») ташкил этилганлиги, унинг фаолияти тобора кенгайиб бораётганлиги бундан далолат беради.

Юқорида номи кўрсатилган республика жамғармаси Ўзбекистон Республикаси товар-хом ашё биржаси билан биргаликда махсус ярмарка ва очиқ биржа савдоси доирасида «Бизнес-биржа» танловини ўтказишга қарор қилганлиги, бу борада катта тайёргарлик ишлари олиб борилаётганлиги эътиборга сазовордир. Кичик ва ўрта корхоналар, фермер хўжаликлари маҳсулотларининг савдоси бўйича ўтказиладиган ушбу танловдан мақсад тадбиркорларнинг техника воситаларига, хом ашёга ва зарурий ахборотларга бўлган талаб-эҳтиёжини қондиришда давлат корхоналари билан тенг ҳуқуқлилигини таъминлашдан иборатдир.

«Бизнес-биржа» танлови шу йилнинг 15-16 май кунлари Тошкентда ўтказилади. Унда жаҳон андозларига мос келадиган янги технологияни қўллаб, рақобатга бардош берадиган маҳсулотлар ишлаб чиқараётган кичик ва ўрта корхоналар, фермер хўжаликлари, шунингдек, маҳсулот ишлаб чиқарувчиларни очиқ улгуржи савдо орқали маҳаллий хом ашё ҳамда материаллар билан таъминлаш юзасидан аниқ-равшан тижорат таклифлари бўлган тадбиркорлар қатнашишлари мумкин. Ушбу танлов ҳайъатига ярмарка намойишидаги ва очиқ биржа улгуржи савдосидаги кичик ҳамда ўрта корхоналар, фермер хўжаликларига дахлдор якуний маълумотлар тақдим этилади. Ўтказилаётган махсус ярмарка ва очиқ биржа савдоси даврида амалга оширилган улгуржи савдо кўрсаткичлари тадбиркорлар фаолиятига баҳо беришнинг асосий мезони ҳисобланади. «Бизнес-фонд» ва Ўзбекистон Республикаси товар-хом ашё биржаси мутахассислари, мамлакатимизнинг малакали иқтисодчиларидан иборат эксперт комиссияси танлов иштирокчиларининг фаолиятини синчиклаб, ўрганиб, ғолибларни белгилайди. «Энг катта савдо» ва «Четга товар сотиш» йўналишлари бўйича танлов ғолиблари аниқланади. Ушбу танлов ғолибларига республика товар-хом ашё биржаси томонидан бепул биттадан брокерлик жойи ҳамда мазкур биржанинг доимий ярмаркасида бепул биттадан ўрин, шунингдек махсус совринлар топширилади. Танловни ўтказишга доир тайёргарлик ишлари поёнига етказилмоқда. Яқинда янги ташкилот — «Бизнес-биржа» фаолиятининг бошланишига бағишланган маросим бўлиб ўтди. Унда 15-16 май кунлари ўтказиладиган танловга дахлдор барча масалалар атрофлича кўриб чиқилди.

Мазкур танловда қатнашиш истагини билдирганлар қуйидаги телефонлар орқали қўшимча маълумотларни олишлари мумкин: 45-29-51 ' «Бизнес-фонд». 41-38-54 ' Ўзбекистон Республикаси товар-хом ашё биржаси.

ТЕГИРМОН, ИНКУБАТОР ИЗЛАЁТГАНЛАРГА «НИКОНУР» АГРОФИРМАСИ КЎМАКЛАШАДИ

Хўжаликларда, фермерлар томонидан етиштирилган хом ашёни ўша ернинг ўзида қайта ишлаб, тайёр маҳсулот ҳолида сотиш иқтисодий жиҳатдан катта наф беради. Шунингдек, кичик корхоналарни ишга тушириш даромадингизни янада оширади. Шунинг учун ҳам Тошкентдаги «Никонур» агрофирмаси қуйидаги ускуна ва механизмларни банк орқали пул ўтказиш йўли билан сотиб олишни таклиф этади.

— соатига 50, 150-200 килограммгача ғаллани қайта ишлайдиган электр тегирмонлар;
— 400, 800 минг дона жўжа очириладиган инкубаторлар;
— қуввати 250 килограмм бўлган мева-сабзавот қуритиш шкафлари (агар уларнинг 4 таси ёнма-ён қўйилса, бир тонна маҳсулот тайёрланадиган кичик цех вужудга келади);
— соатига 20 килограмм товуқ ва бошқа гўшт маҳсулотларини буғлаб-димлаб пиширишга мўлжалланган, электр энергиясида ишловчи гриль-бар ускуналари;
— болалар учун мўлжалланган «ширин пахта», маккажўхори қаламчалари тайёрланадиган қурилмалар;
— ошхоналарда ва кафеларда қўлланиладиган МКВ-60 типидаги турли кремлар тайёрлаш қурилмаси;
— ошхоналар учун таом пишириш ускуналари;
— пахта ёғи олиш ускуналари;
— қўлда гилам тўқиш дастгоҳлари;
— кулолчилик учун қурилмалар мажмуи;
— кичик ғишт заводлари;
— терига ишлов бериш қурилмалари мажмуи;
— сутни қайта ишлашга мўлжалланган кичик корхона ускуналари;

Мурожаат учун телефонлар: 79-18-30; 79-24-15; 79-24-40; 44-47-69; 62-07-91; (Соат 18 дан кейин 90-02-42.)

Ҳаёт сабоқлари

ҒУРУР БОШҚА, ДИМОҒ БОШҚА

Ғурур — инсоний хислатлардан бири. Лекин уни димоғдорлик деб тушунмаслик керак. У ифтихор туйғусидир. Ғурурланиш мақтаниш ҳам эмас, кеккайиш ҳам, балки фахрланишдир. Инсонийлик фазилатларини эъзозлаш, авайлаш, қадрига етиб ёшларга юқтириш ҳам савоб. Бизни ғурурлантирадиган туғён жамиятимиз одиллиги ва мустақилликка чиққанимиздир. Ўзбекистоннинг ғурурланадиган тарихи бор. Юртимизнинг номи ифтихор билан жаранглайди. Шу билан бирга биз дўстларимизнинг муваффақиятлари, зафарларидан фахрланамиз.

Ғурурли кишилар мард, ғайратли, шижоатли бўладилар. Улар ор-номусли, ўзининг ва бошқаларнинг қадрига етадиган кишилардир. Улар ҳар қанақа бачканаликдан, инсонийликни ерга урадиган қусурлардан ҳолидирлар. Уларда ватанпарварлик, ҳокисорлик, халқ манфаатини ўзиникидан юқори қўйиш ҳисси кучли. Улар бутун куч-қудрати, билими ва онгини халққа, Ватанига бағишлайди. Истеъдодли кишиларда ғурур яна ҳам мазмундор жаранглайди. Шоир ва ёзувчилар ўз мисраларида ғурурни тараннум этсалар, мусаввирлар буёқлар таъсирида баён қиладилар. Демак, ғурурланиш ҳам тарбиялашни, сайқал бериб боришни тақозо этади. Ўз халқи ва Ватанидан, унинг бой тарихидан фахрланиш, ғурурланиш руҳида тарбиялаш катта маънавий озуқа беради.

Димоғдорлик бу ғурурланишнинг бутунлай акси бўлиб, ўта ёмон хусусиятдир. Бу инсон ўзига ўзи маҳлиё бўлиб, ўзини бошқалардан устун қўйишда намоён бўлади. У қайси кўринишда содир бўлмасин, инсонийликни ерга уради. Димоғдорлик, айниқса кеккайганда ошкора кўринади. Кеккайганлар бу билан обрўйини тўкишаётганини билишмайди. «Кўпчилик ичида ўзини калондимоғ тутиб, кеккайган одам, — деган эди алломалардан бири, — агар у ҳурмат қилишларини истаётган бўлса, айни шу истагига зид натижага эришади». Кеккайиб обрў топган кишини ҳеч бир тарих билмайди. «Камтарлик-камолга, манманлик заволга етказади», деган ҳикмат бежиз айтилмаган. Шу дардга чалинганларнинг тузалиши қийин. Ўзини ҳамма нарсага қодир, билимдон, доно ҳисоблаб, бошқаларни менсимайдиганлар ҳам эл назаридан қолиб атрофдагиларнинг нафратига дучор бўлади. Шунинг учун бўлса керак:

«Киши шахсини ерга урувчи иллатлардан энг қабиҳи ва нафратга лойиғи, —деб ёзган эди инглиз ёзувчиси Уильям Теккерей, — ўзига-ўзи маҳлиё бўлишликдир». Ўзига-ўзи маҳлиё бўлганлар, димоғдорлар шундай бир ярамас иллатга мубтало бўладиларки, улар гўё шарга ўхшайди, баландлайверадида, бир кун «пақ» этиб ёрилади. Яна бир ҳунук томони шундаки, улар бошқаларнинг ютуқларини тўғри баҳолай олмайдилар. Ўзларининг зиғирдаккина муваффақияти атрофида ўралашиб қоладилар. Дарҳақиқат, киши қанчалик қобилиятли, ақлли, ўқимишли, ажойиб истеъдод эгаси, ҳатто қалби тоза инсон бўлмасин, агар у ортиқча гердайса унинг юқоридаги барча фазилатлари камчиликка айланади.

Биз турмушда билимдон, зийрак, қобилиятли кишиларни кўп учратамиз.Аммо уларнинг ноўрин гердайиши инсон фазилатларини ерга уриб, кенг жамоатчилик олдида обрўсизлантириб қўяди.

Ҳаётнинг ўз тошу тарозуси бор. Шуниси аниқки, димоғдорлик, кеккайиш ва ўз-ўзига маҳлиё бўлиш каби иллатлар турмуш синовида ўзининг аниқ баҳосини олган. «Башаранг қийшиқ бўлса, ойнадан ўпкалама», дейди доно халқимиз. Гердайиб, димоғи шишиб, атрофдагиларни писанд қилмасларни ҳеч ким менсимайди, эл эътиборидан қолади. Лекин жамиятимиз покланаётган, мустақиллик шабадалари эсаётган ҳозирги даврда ғурурланишнинг, фахрланишнинг янги-янги томонлари жилоланиб, мавжланаяптики, унинг ёқимли эпкинлари ҳузур-ҳаловат бағишлайверади.

Мусоқул УСМОНОВ,
профессор.

Соғлом авлод учун

ЖОНГА ДАРМОН ШИФОКОРЛАР

Янгиқўрғон марказий касалхонасини сўраб-суриштириб, топиб боргунимча туш бўлиб қолди. Тўғриси, мен касалхона ҳақида бошқача тасаввурда эдим. Шунинг учунми, менга бир йўловчи уч қаватли бинони кўрсатиб, марказий касалхона мана шу, деганда ажаблангандим. Бош шифокорга ўзимни таништириб, мақсадимни айтдим. У киши менга, Ҳайдарали Ҳожиакбаров, дея ўзларини таниттдилар. Ва ўзлари ҳақида қисқагина гапирдилар.

— Аслида ички касалликлар шифокориман. Ўрта мактабни 9-синфида ўқиётганимда онам оғир хасталикка чалиниб қолди. Ўшанда тажрибали шифокор тополмай роса қийналдик. Шу-шу тиббиётга кўнгил қўйдим. Аввалига Наманган тиббиёт билим юртининг фельдшерлик бўлимини, кейинчалик эса Андижон Давлат тиббиёт институтининг даволаш куллиётини имтиёзли диплом билан тугатиб, қишлоқ участка шифокоридан то марказий касалхона бошлиғи даражасига етдим, — деди у.

Янгиқўрғондаги мазкур касалхонада 60-йилларда атиги 200 нафар бемор даволанган бўлса, айни пайтда бир йўла мингдан ортиқ беморларга тиббий хизмат кўрсатаяпти. Қўли гул шифокорлар талайгина. Улар орасида Холмирза Раҳмонова, Содиқжон Акбаров, Нурияхон Раҳмонова, ёшлардан Абдувоҳид Иномов, Маҳмуджон Файзуллаев, Раҳима Мадаминова, Қосимжон Усмоновларнинг касбга садоқати юксак.

Бозор иқтисодиёти шифокорларни ҳам етишмовчиликларни бартараф этишда тадбиркорлик қилишга, ажратилган маблағлардан тежаб-тергаб фойдаланишга ўргатмоқда. Аҳолига кўрсатилаётган пуллик хизмат турлари кўпаймоқда. Марказий поликлиника қошида гиёҳшарбат маскани ишламоқда.

Янгиқўрғон ҳокимияти тиббиёт ходимларининг турмуш шароитини яхшилашда яқиндан ёрдам бераяпти. Ҳозирга қадар 43 нафар тиббиёт ходимларининг уй-жойлари хусусийлаштириб берилди. 6 нафар ходим ер участкаси билан таъминланди. Ходимларга арзон нархда сабзавот ва мева маҳсулотлари сотиляпти.

Даволаш муассасамизда узоқ-яқин қишлоқлардан келган беморлар муолажа олишмоқда. Уларнинг саломатлигини тиклаш учун турли даволаш воситалари, ҳар хил қуюқ ва суюқ дармондорилар, жисмоний, руҳий муолажалар бор.

Мирбаҳодир БАДАЛОВ.

ҲУЖУМКОРЛИК РУҲИДА

Футбол

Янги мавсумдан ғалаба учун уч очко берила бошлаганлиги футбол жамоаларини кўпроқ рақиб дарвозаси олдида омад излашга мажбур қилмоқда. Натижада ҳужумкорлик руҳи устиворлик касб этиб, учрашувлар муросасиз курашларга бой бўлмоқда.

Олий табақадаги бешинчи тур ўйинларида бу жиҳатлар янада яққолроқ кўзга ташланди. Зеро, олдинги турда дарвозаларга жами 16 тўп киритилган бўлса, бу сафар дарвозабонлар 26 марта тўпни тўрдан олиб чиқишларига тўғри келди. Худди шундай, олдинги турда биронта ҳам йирик ғалаба қайд этилмаган бўлса, бу гал иккита 4:0 ва битта 3:0 ҳисоби кузатилди. Умуман, бешинчи тур баҳслрида фақат биттагина ўйин дуранг натижа билан тугаганлиги ҳам томонлар фақат ғалаба иштиёқида майдонга тушганлигини кўрсатиб турибди.

Зеро, эндиликда айнан ғалаба командаларига ўз мавқеларини яхшилаб олишга имкон беради. Дурангга эришиш икки очкони қўлдан бой бериш демакдир. Шу муносабат билан яна бир ҳолат эътиборни тортади. Илгари биринчи бўлиб ҳисобни очган жамоа одатда қандай бўлмасин шу кичик устунликни сақлаб қолиш пайида бўларди. Энди бундай таваккалчилик қимматга тушишини, дуранг натижа деярли мағлубиятга баробар эканлигини яхши тушунган жамоалар бир-икки киритилган тўп билан кифояланиб қолмасдан шиддаткорликка зўр бериб, фурсат келди дегунча ҳужум уюштириш, ҳисобни янада оширишга ҳаракат қилишмоқда.

МҲСК — «Нурафшон» учрашуви бунга яққол мисолдир. Ўтган йили кумуш медалларни қўлга киритган ва бу йил ҳам турнир жадвалининг иккинчи поғонасини банд қилиб турган бухоролик футболчилар ён босиш ниятида эмасликларини амалда намойиш этиб, ўйиннинг биринчи қисмида армиячилар билан тенг тўп суришди. Қатор қулай вазиятларга ҳам эга бўлишди. Лекин бундан моҳирона фойдалана билишмади. Натижада 45-дақиқада ўз дарвозаларидан тўп ўтказиб юборишди: Шуҳрат Раҳмонқулов «Нурафшон» ҳимоячиларининг лаҳзалик сусткашликларидан фойдаланиб, ҳисобни очди.

Мутахассислар ва мухлислар иккинчи тайм ҳам тенг курашлар остида ўтса керак, дея тахмин қилишганди. Лекин МҲСК ўйинчилари киритилган битта тўп билан кифояланмасдан ҳужумкорликни бўшаштиришмади ва яна уч бор рақиб дарвозасини ишғол этишди.

Қолган учрашувлар натижалари: «Навбаҳор» — «Динамо» — 2:0, «Темирйўлчи» — «Нефтчи» — 1:2, «Сўғдиёна» — «Машъал» — 3:0, «Политотдел» — «Чирчиқ» — 2:3, «Пахтакор» — «Атласчи» — 4:0, «Трактор» — «Янгиер» — 1:0, АСК — «Наврўз» — 2:2.

Шермуҳаммад ЙЎЛДОШ ўғли.

ТУРЛИ БЎЁҚЛАР СОТИЛАДИ

Тошкентдаги ташкилот банк орқали пул ўтказиш йўли билан қуйидагиларни сотади:
— хилма—хил эмаллар;
— ёғли бўёқлар;
— қуруқ цинк белила.

Телефонлар: 34-34-08; 68-73-34.

«ЛУЧ» ФИРМАСИ

йирик ва майда улгуржи харидорларга олий навли дон бошоғидан тайёрланган

СПИРТ

ГОСТ-5962-67

СОТАДИ

Телефонлар: 50-03-76, 47-71-82, 21-48-67, 78-90-83, 78-19-83, соат 9 дан 18.00 гача; 21-41-57, соат 15 дан 24.00 гача.

ИРМОҚЛАРДАН ДАРЁ БЎЛУР

Холиқназар Холниёзов тоғлик ўлка — Бойсунда таваллуд топди. У она-табиатнинг бетакрор гўзал манзарасини кўриб юракдан таъсирланди. Покдил ҳамқишлоқлари ҳақида тасвирлар яратди. Душанба Давлат политехника институтининг меъморчилик куллиётида ўқиб ўз қобилиятини такомиллаштирди. Ҳозир у туман марказида жойлашган «Ҳунарманд» ишлаб чиқариш хусусий жамоа корхонасида уста бўлиб ишлаяпти. У кўпдан шеър ёзишни ҳам машқ қилади. Қуйида Холиқназарнинг шеърларидан намуналар ўқийсиз.

ВАТАН

Кўклам бошланади аввал тоғлардан,
Кейин Бойсун томон йўл олар шаҳдам.
Баҳорни қаршилаб олган боғлардан
Саболар эсади — дилларга малҳам.
Дарахтлар жимгина тонгни олқишлар,
Яйрайди новдалар, яйрайди ҳар тан.
Сермева шохларин Ерга эгмишлар —
У ахир дарахтни улғайтган Ватан!

БАҲОР

Кўкда қуёшни порлатиб,
Юртимизга баҳор келди.
Музу қорларни эритиб,
Юртимизга баҳор келди.

Жилва билан кийиб боқиб,
Чаккасига гуллар тақиб,
Кўнгилларга ўтлар ёқиб,
Юртимизга баҳор келди.

Гўзал бўлди тоғу чўллар,
Боғларда сайрар булбуллар,
Қувончдан яйрайди диллар,
Юртимизга баҳор келди.

Бирам ёқимли хуш ҳаво —
Тану жонга бўлар даво,
Майин-майин эсар сабо,
Юртимизга баҳор келди.

НАВҚИРОН ЁШЛАР

Кечилган йўллар — бу оғир довон,
Улардан ошгунча оқарди сочлар.
Бу йўлдан юришни этдириб давом,
Фарзандлар борурлар, навқирон ёшлар.

Довонлардан ошиб, тоғлардай тошиб,
Иродаси метин, меҳри қуёшлар.
Биз қурган йўлларни этдириб давом,
Фарзандлар борурлар, навқирон ёшлар.

Бу озод Ватанни асраб-авайлаб,
Қорачиқда сақлаб бу қора қошлар.
Яна ҳам ободу фаровон айлаб,
Фарзандлар борурлар, навқирон ёшлар...

ХАЗИНА

Чопилган далага термулиб беун,
Мен шодлик оламан дилга созгина.
Эъзозлаб, тупроқни суйгани учун —
Инсонга берилар беҳад хазина...

Ҳолиқназар ХОЛНИЁЗОВ.

Бош муҳаррир Неъмат ЁҚУБОВ.

Рўзнома таҳрир ҳайъати: Расулмат ҲУСАНОВ, Мирзажон ИСЛОМОВ, Маҳмуд МИРЗАЕВ, Эркул ЗИКРИЁЕВ, Сиддиқжон МУҲАМЕДЖОНОВ, Мирғиёс ҚАЮМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Суннатилла САЙДАЛИЕВ, Обиджон ҒОФУРОВ (масъул котиб), Равшан БОБОМУҲАМЕДОВ.

МУАССИСЛАР: ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ВАЗИРЛИГИ, «ЎЗМЕВАСАБЗАВОТУЗУМСАНОАТ» КОНЦЕРНИ.

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР, Муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 33-16-27. Масъул котиб — 33-09-93. Масъул котиб ўринбосари — 32-56-25. Деҳқончилик бўлими — 32-56-35, 32-54-51,33-09-93. Қайта ишлаш саноати бўлими — 32-56-31. Ижтимоий ҳаёт бўлими — 32-56-34. Чорвачилик бўлими — 32-56-22. Мелиорация ва қишлоқ қурилиши бўлими — 32-56-33. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими —32-56-36, 33-09-93. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-54. Шикоят, хат ва маъмурий органлар бўлими — 32-54-49, 32-54-52. Безатиш бўлими — 32-58-79.

Рўйхатдан ўтиш тартиб рақами 2. Буюртма Г—0146, ҳажми 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А-2. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди 20.00

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. 1 2 3 3 4 6.